

TREBINJSKA VLASTELA KUDELINOVIĆI*

Esad Kurtović

Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu

kurtovic.esad@gmail.com

Apstrakt: Kudelinovići predstavljaju značajnu vlastelu na trebinjskom području. Pripadaju lozi Ljubibratića i poznati su kroz nekoliko generacija tokom XIV i XV stoljeća. Vazali su roda Pavlovići, a kasnije Kosača. Ponajviše tragova ostavili su u drumskom razbojništvu koje je proisteklo iz njihovog smještaja u trebinjskoj Površi na granici sa dubrovačkim područjem. Kudelinovići i njihovi ljudi zabilježeni su u naseljima Ljubokovo, Slivnica, Grebeni, Bijela, Glavska, Orahovo, Stobica, Čičevo i Bugovina. Među tri loze Kudelinovića, Radonjićima, Mrđićima i Miokuševićima, posebno poziciju imali su Dobruško Radonjić i njegov sin Pavko Dobrušković te Pribio Miokušević i njegov sin Vukosav Pribilović.

Ključne riječi: Kudelinovići, Radonjići, Mrđići, Miokuševići, Trebinje, Ljubokovo (Ljubovo)

Abstract: The Kudelinović family was a significant noble family in the area of Trebinje. They belong to the Ljubibratić kindred and can be traced through several generations during the 14th and 15th centuries. They were vassals of the Pavlović family, and later of the Kosača family. Preserved historical sources about the Kudelinović family contain the most data related to the highway robbery, which is made possible by the fact that their lands were located in a favorable place called Površ in Trebinje near the border with the Dubrovnik area. The Kudelinovići and their men were recorded in the settlements of Ljubokovo, Slivnica, Grebeni, Bijela,

* Rad predstavlja sastavni dio projekta “Srednjovjekovna bosanska vlastela”, Kanton Sarajevo, Ministarstvo za nauku, visoko obrazovanje i mlade za 2021.

Glavska, Orahova, Stobica, Čičevo and Bugovina. Among Kudelinović's three lineages Radonjić, Mrđić and Miokušević, Dobruško Radonjić and his son Pavko Dobrušković, and Pribio Miokušević and his son Vukosav Pribilović had a notable role.

Keywords: Kudelinovići, Radonjići, Mrđići, Miokuševići, Trebinje, Ljubokovo (Ljubovo)

Uz Bogdančiče, Kudelinovići predstavljaju trebinjsku vlastelu koja pripada širem rodu Ljubibratića. U literaturi su poznati zahvaljujući radovima Mihaila Dinića i Đure Tošića koji su svojim pristupima postavili temelje za proučavanje trebinjske vlastele.¹ U vremenskom periodu od preko jednog stoljeća Kudelinovići se mogu pratiti u tri generacije. Kudelinovići i njihovi vazali smješteni su tik uz dubrovački teritorij naspram Župe dubrovačke, u trebinjskoj Površi, u naseljima Ljubokovo (Ljubovo), Slivnica, Grebeni, Bijela, Orahovo i Glavska. To im je omogućilo kontrolu glavne komunikacije za bosanski (drinskog) i nikšićki put koji je iz Dubrovnika prolazio kroz trebinjsko područje. Otuda su brojni pokazatelji – serije tužbi u Državnom arhivu u Dubrovniku – prepune informacija o Kudelinovićima i trebinjskoj vlasteli uopće. Dimenzija prisustva Ljubibratića naspram Dubrovnika ističana je u toku Konavoskog rata, sukoba Dubrovčana i vojvode Radoslava Pavlovića, kada su se Dubrovčani ponadali da bi se Ljubibratići, podanici Radoslava Pavlovića, mogli protjerati iz njihovog susjedstva.² Mihailo Dinić pretpostavlja da rodonačelnika ove loze Ljubibratića treba tražiti u izvjesnom Kudelinu koji se spominje 1336. godine.³ Nasljednici Kudelina su sinovi Radonja, Mrđa i Miokuš (Milkuš) Kudelinović o kojima postoje pouzdanim pokazateljima.

¹ Михаило Динић, *Хумско-требињска властела*, Београд: Српска академија наука и уметности, 1967, 16-21; Ђуро Тошић, *Требињска област у средњем вијеку*, Београд: Историјски институт, 1998, према регистру.

² М. Динић, *Хумско-требињска властела*, 16.

³ Исто.

Radonja Kudelinović (1367–1411)

Prvenstvo među Kudelinovićima imao je Radonja Kudelinović, u izvorima prepoznatljiv suvremenici, pa i modernoj literaturi nerijetko samo kroz svoje ime. Prve poznate informacije o Kudelinovim nasljednicima vezuju se za braću Radonju i Mrđu Kudelinovića. Krajem juna 1367. Radonja Kudelinović (*Radogna Cudellinouich de Tribunio*) imenuje se jemcem za brata Mrđu (*pro Merya fratre suo*) za sve štete učinjene Dubrovčanima te da će braća doći do praznika svetog Ilije radi ispunjenja jemstva.⁴ U sličnom ozračju je i kasniji pokazatelj iz kraja jula 1375. Dubrovčani šalju poslanike Radiču, kefaliji Konavala i Radonji Kudelinoviću iz Trebinja (*Radongna Cudellinouich de Tribigna*) tražeći namirivanje šteta od strane Konavljana i Trebinjaca uz naređenje njihovog tadašnjeg seniora gospodara Zete Đurđa Balšića.⁵ Radonja se tako predstavlja kao glavni vlastelin na trebinjskom području. Septembra 1375. Radoslav Čepnjić iz Konavala daje jemstvo za Novaka Tvrtkovića, čovjeka Radonje (*Nouacho Tuerticouich hominem Radogne*), da će se pojaviti na sudu zbog spora oko krave sa Radoslavom Jurmanićem.⁶ Novembra 1375. Bogoslav Obradović iz Župe dubrovačke daje jemstvo Petru “de Lesno” za Pribila Pavlovića, čovjeka Radonje iz Trebinja (*Pribilo Paulouich, hominem Radogne de Tribunio*), da će Pribila sutradan dovesti pred sud.⁷ Krajem oktobra 1376. Radonja se obraća Dubrovčanima tražeći da se predaju stvari pokojnog trebinjskog popa koje su deponirane kod izvjesnog Dubrovčanina Rendića.⁸ Radi se o svećeniku Tvrdanu Bogdanoviću, a deponiranu imovinu podigli su njegov brat Nikola

⁴ (28. 6. 1367) Državni arhiv u Dubrovniku (dalje: DAD), *Diversa Cancellariae*, XXI, 58v. Širi ispisi građe iz serije *Diversa Cancellariae* korištene u ovom radu dostupni su u: Esad Kurtović, *Arhivska građa za historiju srednjovjekovne Bosne (Ispisi iz knjiga kancelarije Državnog arhiva u Dubrovniku 1341–1526)*, 1–3, Sarajevo: Institut za historiju–JU Historijski arhiv Sarajevo, 2019.

⁵ (31. 7. 1375) Јорјо Тадић, *Писма и упутства Дубровачке републике*, Београд: Српска краљевска академија, 1935, 311–312.

⁶ (7. 9. 1375) DAD, *Diversa Cancellariae*, XXIV, 68v.

⁷ (18. 11. 1375) DAD, *Diversa Cancellariae*, XXIV, 87.

⁸ “Ѡъ Радонѣ поклонение. Властел ѡмръль к попь тревиньски и цю к било црковно тои к поставиль ѡ градиниѣ ѡ вашегѣ ѡ Реньдита” (21. 10. 1375), Љубомир Стојановић, *Старе српске повеље и писма*, I/1, Београд: Српска краљевска академија, 1929, 118.

Bogdanović te nećaci Bokčin Stanislavić i unuk Rajko Milatović. U izjavi o primopredaji je spomenuto “slavensko” pismo kojim se Radonja Kudelinović obraćao Dubrovčanima.⁹ I navedeno upućuje da je Radonja imao glavnu riječ među trebinjskom vlastelom i takvim su ga posmatrali njegovi susjedi Dubrovčani.

U novom ambijentu, kada područje Trebinja ulazi u sastav bosanske države, djelatnost Radonje Kudelinovića je nastavljena što bi podrazumijevalo da je prihvativši nove seniore u novoj zajednici zauzvrat zadržao svoje statusne vlasteoske privilegije. Jula 1377. Priboje Ljubojević, čovjek Radonje iz Slivnice (*Priboe Luboeuich homo Radogne de Sliuniça*) prodaje vola Pripku Pribanoviću iz Bjelema za šest perpera.¹⁰ Početkom decembra 1393. Prodan Bratunović iz Trebinja, čovjek Radonje (*Prodan Bratunouich de Tribinio Neciç, homo Radogne*), prima od Radovina Dobretinića iz Brgata na uzgoj čovjeka Vlaha Menčetića, vola, kravu, 10 ovaca i 20 koza.¹¹ U novim okolnostima spominje se i Radonjin brat Mrđa. Januara 1379. dubrovačko Vijeće umoljenih odlučuje da se daruje Mrđa Kudelinović (*Merçe Cudiellinovich*) sa 16 komada tkanina.¹² Početkom novembra iste godine Vijeće umoljenih je odlučilo da omogući knezu i Malom vijeću, ukoliko mogu, da posreduju među Slavenima iz Trebinja koji su opljačkani

⁹Ђ. Тошић, *Требињска област у средњем вијеку*, 115; “Nichola Bogdanouich, calogerus de Canali, frater presbiteri Tuerdeni, Bochçinus Stanislauich de Tribunio nepos dicti presbiteri Tuerdeni et Raychus Milattouich de Versigna nepos dicti presbiteri Tuerdeni} faciunt manifestum quod ipsi habuerunt cum integritate a Radoslao Bogdanich totum quicquid dictus presbiter ... Et Radogna Cudelenouich per suam litteram sclauonicam etiam scripsit quod Nichola, Bochçinus et Raychus debent habere res supradictas dicti presbiteri Tuerdeni que littera sclauonica est hic affixa” (21. 10. 1376) DAD, Diversa Cancellariae, XXIV, 49. Folija broj 49 je umetnuta u svezak na mjestu kraja juna i početka jula 1375, a treba biti na mjestu između folije 186v i 187 gdje su dokumenti iz oktobra 1376. godine.

¹⁰(20. 7. 1377) DAD, Debita Notariae, VIII, 66v. Širi ispisi građe iz serije Debita Notariae korištene u ovom radu dostupni su u: Esad Kurtović, *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne I/1–2 (Ispisi iz knjiga zaduženja Državnog arhiva u Dubrovniku 1365–1521)*, Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 2017.

¹¹(1. 12. 1393) DAD, Diversa Cancellariae, XXX, 85v.

¹²(13. 1. 1379) *Monumenta Ragusina, Libri reformationum, IV (1364–1396)*, Zagrabiae: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1896, 190.

od strane Mrđe Kudelinovića i njegovih ljudi (*a Merya Tudiellinovich et suis hominibus*).¹³

Kada pratimo navedene pokazatelje, imamo jasno pitanje zašto Radonja Kudelinović, najprepoznatljiviji dotadašnji predstavnik trebinjskog područja, nije među onima koji su marta 1397. u povelji kneza Pavla Radinovića Dubrovčanima označeni kao svjedoci od Primorja. Tada su navedeni Vukoslav Kobiljačić, Vukoslav Poznanović i Ljubiša Bogdančić.¹⁴ Prema navedenom, odsjaj dubrovačkih informacija prema prvom susjedu Radonji Kudelinoviću djelimično je zasjenjen pozicijom drugih važnijih predstavnika posjeda kneza Pavla u primorju. Teško je pretpostavljati. Možda blizina Kudelinovića dubrovačkom području pojašnjava veći interes Dubrovčana za njih. A možda su Kudelinovići tada slabije stajali kod kneza Pavla Radinovića.

Na samom kraju marta 1397. Malo vijeće je donijelo odluku da se ljudi Radonje koji su živjeli u dubrovačkom području u Župi dubrovačkoj moraju u toku osam dana preseliti da žive sa porodicama u Dubrovnik. Razlog ovoj odluci bila je njihovo štetno ponašanje po dubrovačke interese.¹⁵ U prvoj polovini maja iste godine Malo vijeće odlučuje da dvije kuće Radonjinih seljaka sa stokom mogu biti na dubrovačkom graničnom području uz uslov da ne čine štete.¹⁶ Decembra 1397. Oliver Drmanović, Vlah iz Ljubomira, i Druško Pribojević iz Dubrovnika imenuju arbitre za poravnavanje svojih ranijih poslovanja. Među arbitrima je Radonja Kudelinović (*Radogna Chudillonouich*).¹⁷ Radonja Kudelinović je bio ugledan dubrovački susjed.

¹³ (4. 11. 1379) Isto, 248.

¹⁴ “а томѣхъ свидѣоци наши властеле Гоићъ Гаочићъ, Чепръна Градисалићъ, Вѣкша Гаочићъ а од Примориѣ Вѣкосавъ Ковилачићъ, Лѣвиша Богданъчићъ, Вѣкосавъ Познановићъ” (25. 3. 1397) Љ. Стојановић, *Старе српске повеље и писма*, I/1, 245; Аранђел Смиљанић, “Повеља kneza Павла Раденовића Дубровчанима (1397, март 25, Љута у Конавлима)”, у: *Грађа о прошлости Босне 1*, Бања Лука: Академија наука и умјетности Републике Српске, 2008, 101-102.

¹⁵ (31. 3. 1397) Nella Lonza, *Odluke dubrovačkih vijeća 1395–1397*, Zagreb – Dubrovnik: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Zavod za povijesne znanosti, 2011, 176.

¹⁶ (12. 5. 1397) Isto, 191.

¹⁷ (13. 12. 1397) DAD, *Diversa Cancellariae*, XXXII, 104.

Po svemu, njegova generacija je uspjela da dobije i dubrovačko građanstvo, o čemu je ostao refleks u kasnijem navođenju.¹⁸

Maja naredne 1398. godine Radonja se nalazio u nemilosti seniora kneza Pavla Radinovića i u namjeri da se skloni na dubrovačko područje.¹⁹ Po naređenju kneza Pavla određena trebinjska vlastela je intervenirala kod Dubrovčana skrećući pažnju da se u razumijevanju situacije oko Radonje trebaju obratiti njihovom sizerenu knezu Pavlu.²⁰ U dubrovačkom diplomatskom odgovoru naglašeno je čuvanje Pavlovih interesa kao svojih vlastitih.²¹ Tih su se dana Dubrovčani premišljali šta da učine sa porodicama Radonjine braće Milkuša i Junka koje su se nalazile u Dubrovniku.²² To bi značilo da su se i Radonjina braća plašila. U prvoj polovini juna 1398. Dubrovčani su raspravljali o Radonji i njegovoj porodici. Spominje se povelja, pa se čini da su pitanje vjernosti i građanstvo bili u optičaju. Pripreman je i odgovor poslanicima kneza Pavla u kojem je trebalo reći da Radonja nije u Gradu, da oni ne bi željeli da on čini ništa što ne treba, te

¹⁸ Sa strane: “Pro Radogna Cudelinouich et aliis pro poueglia”. “Prima pars est de induciendo super poueglia alias facta Radogne Cudelinouich et aliis nominatis in ipsa poueglia lecta in presenti consilio” (22. 3. 1436) DAD, Consilium Rogatorum, VI, 42v; M. Динић, *Хумско-требињска властела*, 17.

¹⁹ М. Динић, *Хумско-требињска властела*, 17.

²⁰ “писаник ваше примисмо и разшмѣсмо а крѣ пишете да к вамъ реклаъ ваши господинъ всаки нкго-вѣдльгъ намъ проповѣдате зато добро чините како добри людик и почтени врше заповѣдъ вашегъ господина. а кр за приазен правите да имамо с кнезем Павломъ” (17. 5. 1398) Љ. Стојановић, *Старе српске повеље и писма*, I/1, 407; Аранђел Смиљанић, “Дубровачко писмо жупану Радосаву и Љубиши (1398, мај 17)”, у: *Грађа о прошлости Босне* 8, Бања Лука: Академија наука и умјетности Републике Српске, 2015, 11-12.

²¹ “а цо за Радоню пишете Богъ вк ми не бисмо хотни да се господинъ кнезъ Павла њ ничемъ хѣгк не ѡчини колико намъ влашкѣ да толико правимо тко вѣде злѣ и неприлично чинити хѣкк за нкгово хѣди педѣсанъ бити како вѣде вридно” (17. 5. 1398) Љ. Стојановић, *Старе српске повеље и писма*, I/1, 407; А. Смиљанић, “Дубровачко писмо жупану Радосаву и Љубиши (1398, мај 17)”, 11-12. Problemi oko Radonje bili su tema razgovora sa poslanstvom kneza Pavla (17–21. 6. 1398) DAD, Reformationes, XXXI, 116v-117.

²² “Prima pars est quod Minus consilium debeat vocare Milchus fratrem Radogne et Juncho et eidem dicere pro eorum familia quam habent in Ragusio [prekriženo: *quod debeant illam conducere extra Ragusio de modis obseruandis per aufugentes in Ragusii*] id quod dicto consilio melius videbitur dicendo propter hoc” (20. 5. 1398) DAD, Reformationes, XXXI, 116.

da će na njegove postupke reagirati kako treba. Na kraju su odlučili da na pritužbu (*querella*) kneza Pavla Malo vijeće pripremi odgovor. Odgovoru poslanicama kneza Pavla pridodato je da Radonja uživa zaštitu Grada, a to je saopćeno i Radonjinoj porodici.²³ Slučaj sa Radonjom za Dubrovčane je bio riješen do početka aprila 1399, kada su odlučili da Radonja mora napustiti dubrovačko područje.²⁴

Radonja Kudelinović imao je svoje ljude u Ljubokovu. Krajem 1404. i početkom 1405. u jednom sporu pred dubrovačkim sudom donesena je presuda o vlasništvu nad magarcem i njeno sprovođenje. Pribislav Bogojević iz Ljubokova, čovjek Radonje (*Pribislauus Bogoyeuich de Glubochoua, homo Radogne*) držao je magarca Bogića Pribojevića, a njegov senior ga je preuzeo na ime Bogićevog duga. Početkom 1405. Pribislav je vratio magarca.²⁵

Nasljednici Radonje Kudelinovića su Sumina i Dobruško Radonjić. Sumina se rijetko spominje, a njegovi nasljednici nisu poznati. Novembra 1393. Sumina je naveden u dva ugovora kao sin vojvode Radonje (*Summienna filius voyuode Radogna / Summina filius voyuode Radogna*). U prvom ugovoru sedmorica se imenuju jemcima za Petka Primilovića iz Uskoplja, a u drugom ugovoru devetorica za Pribila Dragoševića.²⁶ I inače se često

²³ Sa strane: “Pro Radogna”. “de deliberando super factis Radogne et eius familie. Secunda pars est de induciendo donec videbimus pouilyam”; “de faciendo respensionem ambaxatori comitis Pauli quia Radogna non est hinc et non vellimus quod ipse aliquis faceret id quod non debeat, scilicet, si aliqua faceret nos faceremus id quod deberet fieri de iure” (11. 6. 1398) DAD, Reformationes, XXXI, 116v; “de dando libertatem Minori consilio quod scribit Paulo pro querella quam facit supra Radognam prout videbitur dicto consilio”, Isto, 117. Sa strane: “Contra Radognam”. “de respondendo ysti nuncio comitis Pauli super facto Radogne. Et si Radogna vel alius pro eo feceat id quod non debiunt nos faciemus [ne vidi se od traga mastila] et sumus pro faciendo jus unicunque qui petet jus secundum consuetudinem ciuitatis” (21. 6. 1398) Isto; “de dicendi familie Radogne quod si non sentitis culpabiles veniente Ragusium et quia ibi stando in comitatu non statis securi et ideo non velimus ullo modo quos stetis in nostro comitatu et exhire extra nostrum comitatum si vero ulterius venire Ragusium”, Isto.

²⁴ “ето ви ѿлѣчисмо и овакои на причь ѿгоѡорисмо крь Радоню некѣмо никако прилнѣти ѡ нашъ градъ ни ѡ наше владаник некѣмо да стои паче смо послали заповѣдак да погк изъ владаниа нашега” (5. 4. 1399) Љ. Стојановић, *Старе српске повеље и писма*, I/1, 476.

²⁵ (26. 10. 1404) DAD, Diversa Cancellariae, XXXV, 118

²⁶ (26. 11. 1393) DAD, Diversa Cancellariae, XXX, 84v.

Radonja navodi bez prezimena pa smo ponekad i u dilemi da li se radi o Radonji Kudelinoviću. Dodatna sumnja potkrepljuje se činjenicom da je u ova dva ugovora Radonja naveden sa titulom vojvode. Početkom maja 1411. Sumina se spominje među svjedocima tužbe Martina Ranjine protiv većeg broja Vlaha iz katuna Regoja Vragovića zbog krađe krave koja je bila na uzgoju kod Miladina Liepnica u Ljubokovu. Decembra 1412. podignuta je tužba protiv ljudi iz naselja Sumine, zbog krađe konja i sedla Benedikta Gundulića. “Naselje Sumine” je Dubrovčanima prepoznatljivo, a u opticaju može biti nekoliko naselja u kojima se mogu upratiti predstavnici Kudelinovića u narednim generacijama.²⁷ Dalji pokazatelji o Sumini izostaju, a jedna kasnija informacija o “vojvodi Radonji” još jednom nas podsjeća na neriješenu dilemu koja okružuje Radonju Kudelinovića. Sredinom decembra 1424. sklopljen je ugovor o uzgoju svinja između Brajana Radosalića iz Trebinja, čovjeka Radonje vojvode (*Braian Radosaglich de Tribigna, homo Radogne voyuode*) s Antonijem Butkovićem.²⁸ Teško da je Radonja Kudelinović tada živ. Svakako su njegov nasljednik Dobruško i nasljednici njegove braće tada u punoj snazi.

Braća Radonje Kudelinovića

Prikupljene informacije o braći Radonje Kudelinovića su rijetke i uglavnom se odnose na posljednje decenije XIV stoljeća. U spominjanom podatku iz kraja juna 1367. Radonja Kudelinović je jemčio za svoga brata Mrđu Kudelinovića (*pro Merya fratre suo*). Maja 1376. Mrđa Kudelinović iz Trebinja (*Mergya Cudellinouich de Tribinio*) zabilježen je da je svjedočio za

²⁷ “Martinus de Ragnina portarius ... conqueritur supra Stoyach [prazan prostor], Junach, Milouaz, fratres Branchouich, Goyanum et eorum fratrem de catono Regoe Vragouich. Quia predicti acceperunt unam eius vacham quam dederat ad pascendum Miladino Liepnich. Et hoc fuit de mensis augusti proxime preteriti in Glubochouo. Testes: Sumina filius Radogne, Hostoya Mergich, Pribil Mieucoseuich, Petcho Raduyeuich” (1. 5. 1411) DAD, Lamenta de foris, II, 51v; “Ser Marinus P. de Gondola nomine ser Benedicti sui fratris absentis ... conqueritur supra homines ville de Sumina. Eo quia predicti furtiue acceperunt unum equum cum sella ab equitando dicti ser Benedicti in dicta villa. Et hoc fuit die tercio presentis mensis decembris de nocte” (12. 12. 1411), Isto, 119.

²⁸ (15. 12. 1424) DAD, Diversa Cancellariae, XLIII, 62v.

krađu magarca. U drugoj polovini aprila 1381. Mrđa Kudelinović je zaveden kao svjedok. Posljednja informacija vezana za Mrđu Kudelinovića potječe iz sredine maja 1391. godine, kada je usputno spomenut uz trećeg brata, Miokuša Kudelinovića. Milkuš / Miokuš Kudelinović, brat Mrđe (*Milchus Cudilinouich, frater Merglie*), imenuje se jemcem za Grubača Cepića, dužnika Matka Drinkaševića. Inače, Miokuš je spomenut decembra 1378. (*Milchus Chudelenouich de Tribunio*), kada izjavljuje da će platiti vino koje je primio njegov čovjek Bogdan Vasiljević od Mateja Menčetića.²⁹

Dobruško (Kudelinović) Radonjić (1420–1436)

Za razliku od Sumine, očuvane informacije o drugom sinu Radonje Kudelinovića Dobrušku Radonjiću su brojnije. Prva poznata informacija o Dobrušku je iz februara 1420, kada njemu, oslovljenom kao Dobruško Kudelinović, njegovoj braći, porodicama i njihovim ljudima Dubrovčani garantiraju slobodan dolazak na njihovo područje.³⁰ Aprila 1420. Ostoja Radujević iz Brgata podiže tužbu protiv Dobruška Radonjića iz Trebinja (*Dobruschum Radognich de Tribigna*) zbog pljačke stoke i drugih stvari koje je Ostoja kupio od Vatolja Strahinića.³¹ Sredinom jula 1420. Dubrovčani su preko Dobruška slali svoga čovjeka na zbor u Trebinju da brani njihove interese.³² Septembra 1420. Dubrovčani odlučuju da daruju Dobruška,

²⁹ (28. 6. 1367) DAD, Diversa Cancellariae, XXI, 58v; (11. 5. 1376) Isto, XXIV, 143; “Merya Cudelenouich” (24. 4. 1381) Intentiones Cancellariae, I, 38; (16. 5. 1391) Diversa Cancellariae, XXIX, 210; (20. 12. 1378) Debita Notariae, VIII, 134.

³⁰ Sa strane: “Pro Dobruscho Cudelinouich” “de scribendo Dobruscho Cudelinouich quod propter amicicium suorum antiquorum et propter suam amicicium et bonum deportamentum sum versus nostros, sibi, suis fratribus et hominibus suis nostra ciuitatis aperta est possendi eam intrare in omnibus suis necessitatibus cum animalibus et rebus eorum” (7. 2. 1420) DAD, Consilium Rogatorum, II, 92v.

³¹ (17. 4. 1420) DAD, Lamenta de foris, IV, 178.

³² “de mittendo unum hominem per manum Dobruschi de Tribigna agrauando nos ad sborum Tribigne pro damnis nostra tibi illatis et pro his congregationibus contra nos factis”; “eligendi dictum hominem mittendum et faciendi sibi commissionem et expendendi illum” (15. 7. 1420) DAD, Consilium Rogatorum, II, 134.

Ostoju i Junka iz Trebinja.³³ Darivanje susjeda pretpostavlja dobrosusjedske odnose. Uz Dobruška su tada njegovi stričevići Ostoja i Junko Mrđić, sinovi Mrđe Kudelinovića.

Septembra 1421. Dobruško Radonjić je među optuženima u četiri tužbe. Prvo je Radač Kovačić iz Kupara u Župi dubrovačkoj podigao tužbu protiv Ostoje Paštrovića i njegovog nećaka Radosava i Dobruška Radonjića zbog pljačke stoke u Konavlima. Zatim su ih Površko Petković iz Mlina u drugoj i Priboje Medošević iz Župe dubrovačke u trećoj tužbi optužili zbog pljačke stoke i stvari izvršene također u Konavlima. Na kraju je Pribat Radosalić podigao tužbu protiv Ostoje Paštrovića i Dobruška Radonjića zbog krađe vola u Konavlima.³⁴

Već smo uočili da očevo prezime Kudelinović, kao i prezime plemena Ljubibratić, ponekad ide uz Dobruška, ali i druge srodnike. To su uobičajena nastojanja da se ustali rodovsko (plemensko) prepoznatljivo prezime u krugu vlastele. Tako krajem februara 1422. Goja, supruga Dobrotina, podiže tužbu protiv ljudi Dobruška Kudelinovića (*homines Dobruschy Chodiglinouich*) zbog pljačke stoke i stvari izvršene u mjestu Stobica te teškog ranjavanja njenog sina Bogosava koji stoga nije mogao doći sam da podnese tužbu. Kasnije je dodat širi spisak napadača, koji predstavlja ljude Dobruška Radonjića. Decembra 1424. za krađu krave u Župi dubrovačkoj između ostalih optužen je Rajan Ljubisalić, čovjek Dobruška Kudelinovića iz Trebinja (*Raianum Glubisaglich hominem Dobruschi Chudiglinouich de Tribigne*). Marta 1425. za krađu žita i stvari izvršenu u Župi dubrovačkoj kod Kravara, optuženi su Dobrašin Glavić, čovjek Junka Kudelinovića, i

³³ “de donando de denariis nostri comunis Dobruscho, Ostoie et Iuncho de Tribigne ad yperperos decem pro quolibet” (1. 9. 1420) DAD, Consilium Minus, II, 146; “de donando parte domini Dobruscho et consociis de Tribigna” (9. 9. 1420) Consilium Rogatorum, II, 141v; “de donando parte dominii Dobruscho et consociis de Tribigna”; “electi fuerunt officiales ad emendum donum donandum Dobruscho de Tribigna et consanguineis suis”; Consilium Minus, II, 147; “de dando predictum in rebus ut supra yperperos centum et quinquaginta”, Consilium Maius, II, 37v.

³⁴ (28. 9. 1421) DAD, Lamenta de foris, IV, 318v; 319; 319v; 321v. Širi ispisi građe iz četvrtog sveska Lamenta de foris dostupni su u: Esad Kurtović, *Ispisi građe za historiju srednjovjekovne Bosne (Lamenta de foris – Tužbe kaznenih djela učinjenih izvan grada, Svezak IV, 1419–1422, Državni arhiv Dubrovnik)*, Sarajevo: Vlastito izdanje, 2020.

Božitko Dobrotić, čovjek Dobruška Kudelinovića (*Dobrassinum Glauich hominem Junchi Cudelinouich et Bositchum Dobrotich hominem Dobruschi Cudelinouich*).³⁵ Junko i Dobruško su stričevići jer je Junko sin Mrđe Kudelinovića. Naselje Stobica vjerovatno predstavlja Stubicu, smještenu kod naselja Mrnjići u trebinjskoj Površi.³⁶

Marta 1426. Dubrovčani odlučuju da daruju Dobruška Radonjića (*Dobrusco Radognich*) sa 50 perpera u tkaninama. Januara 1427. za kupoprodaju Konavala vojvode Radoslava Pavlovića Dobruško Kudelinović (*pro dono Dobruschi Cudiglienouich*) primio je od Dubrovčana 50 perpera u tkaninama.³⁷

Decembra 1429. za krađu novca i stvari optužena su braća Radač i Petko Krečeljević (*Radač et Petchum Crezeleuich fratres*), ljudi Dobruška Kudelinovića (*ab hominibus Dobruschi Cudelinouich*), a krađa se desila na posjedu vojvode Radosava Pavlovića.³⁸ Marta 1430. Dubrovčani su dozvolili Dobrušku, Junku i Pribilu Ljubibratiću iz Trebinja da mogu izvesti vino sa Stona u Trebinje.³⁹ Da ih od ranije ne poznajemo ne bismo ih lako povezali u jasne srodstvene linije. Pored Dobruška Radonjića, u pitanju su njegovi stričevići, Junko Mrđić, sin Dobruškovog strica Mrđe Kudelinovića, i

³⁵ “unam vacham, duas tunichas rascie, unam interulam, unam berectam et quatuor yperperos quos hebat [tako] in eius marsupio cum uno cultello” (28. 2. 1422) DAD, Lamenta de foris, V, 15v; (3. 12. 1424) Isto, VI, 66; “per vim acceperunt unum starium grani et duas gonellas albas rassie et unam gonellam nigram rassie et unam camisiam et caligas de rassie et opanchas et capellum unum lane et yperperos quatuor et grossum unum in denariis” (16. 3. 1425) Isto, 89.

³⁶ Ђ. Тошић, *Требињска област у средњем вијеку*, 26, 159.

³⁷ “de portando ad Maius consilium pro donando Dobrusco Radognich”; “in panno valorem yperperorum quinquaginta” (11. 3. 1426) DAD, Consilium Rogatorum, III, 292v; “de donando Dobruscho Cudiglienouich”; “in pannis yperperos quinquaginta” (11. 1. 1427) Isto, IV, 5v.

³⁸ “in terreno Radossau voyuode ... primo in denariis yperperis XX, panum blauum brazia VIII, cultelesse II, bursas II, curigia I, bisacias II plenas mercantiarum” (20. 12. 1429) DAD, Lamenta de foris, VIII, 307.

³⁹ “faciendi gratiam Dobruscho, Juncho et Pribio Gliubibratich de Tribigna quod possint conducere de Stagno et Ponta in Tribigna quingas centum quadraginta vini” (21. 3. 1430) DAD, Consilium Minus, V, 25; “de faciendi gratiam Dobruscho, Juncho et Pribio Gliubibratich de Tribigna quia possint conducere de Stagno et Puncta per nauium in Obod et abinde in Tribignam quingwas centum vini” (24. 3. 1430) Consilium Maius, IV, 81.

Pribil Miokušević, sin Dobruškovog drugog strica Miokuša Kudelinovića. Ponekad je samo Dobruškovo ime prepoznatljiva identifikacija, kao septembra 1429, kada se on spominje kao razbojnik. Njegovo ime sinonim je i za naselje, najvjerovatnije Ljubokovo, uz koje se veže njegovo ime, ali i ime svih Kudelinovića.⁴⁰

Tokom Konavoskog rata između Dubrovnika i vojvode Radoslava Pavlovića jula 1430. Dubrovčani su ucijenili Trebinjce koje su smatrali svojim najvećim protivnicima, a među njima i, na iznos od 100 dukata za mrtvog i 50 dukata za živog, Dobruška Radonjića.⁴¹ U nadi da će doći do dijelova posjeda u susjedstvu, dijelova trebinjskog područja i Luga, preko svojih poslanika Dubrovčani su marta 1432. tražili od bosanskog vladara i protjerivanje glavnih začetnika rata, Radoja Ljubišića i Dobruška Radonjića i njihovih familija sve do iza Čemerna.⁴² Među onima koje su Dubrovčani maja 1432. identificirali kao začetnike svakog zla (*sono actori et factori de ogni male*) koje ni vojvoda Radoslav nije mogao kontrolirati jesu Radoje Ljubišić i braća, Dobruško Radonjić i braća, Bjelan Rajković

⁴⁰ “inculporum per Dobruschum de Tribigna” (23. 9. 1429) DAD, Diversa Cancellariae, XLVI, 42v; “de villa Dobruschi” (26. 1. 1424) Liber maleficiorum, V, 371v.

⁴¹ Istovremeno formulacija kojom se navode nasljednici Mrđe Kudelinovića nije najjasnija: Sa strane: “Tacha facta illis de Tribigna”. “... Et qui ocideret aliquem ex inferius aliis de Tribigna habere debeat pro quolibet ocorso ad ducatos auri centum et qui dederit et consignauerit dominio nostro aliquem ex ipsis vivum habere debeat pro quolibet dato et consignato ut supra viuo ad ducatos quinquaginta auri, videlicet, fratres Radoe Gliubisich, Meduid et eius filius, Dobrischus Radognich, Merghia affinis dicti Dobruschi, frater dicti Merghie, filii Ostoie et Vochossau Posnanouich, filii Vochxe Sanchouich, Çizoe e Rudeç et eorum fratres, Zochagn Crasomirich” (28. 7. 1430) DAD, Consilium Minus, V, 49v. Teško da bi se moglo raditi o Mrđi Kudelinoviću jer se on prvi put spominje još od 1367. godine. Ђ. Тошић, *Требињска област у средњем вијеку*, 104.

⁴² Ђ. Тошић, *Требињска област у средњем вијеку*, 108, 123. “E perche Radoie Gliubisich col parenta suo e Dobruscho fuoron cason actori e factori dela nouita feci Radossauo contra noi. A ciò che vegnandosi a paxe con esso la dicta paxe sia firma e piu stabile et ad contrafar ad essa non sia stimolato lo dicto Radossauo dal dicto Radoe e Dobruscho ne d’ali suoi i quali sappiamo mai non poriamo esser nostri amici vogliamo in ogni caso che paxe debia esser e seguir tra di noi che sempre dobiate adimandare in tutto le domande che aueti afare secondo vi e detto di sopra che esso Radoe con lo suo parenta e Dobrusco simile col suo non possino stare ne per algun modo habitare in Tribigna ne in quelle parte de Radossauo fin a Zemerno. Ma Radossauo sia tenuto de cazaarli e menarli di la” (1. 3. 1432) DAD, Lettere di Levante, XI, 78.

i braća, Vraničići i Vukša sa svojim sinovima.⁴³ Od ovih kombinacija nije bilo ništa.

Ljudi Dobruška Radonjića mogu se upratiti zahvaljujući njihovom čestom prisustvu u tužbama od strane Dubrovčana. Nastanjeni su na području Površi u naseljima Ljubokovo (Ljubovo), Slivnica i Grebeni u graničnom području sa dubrovačkim teritorijem u Župi dubrovačkoj.⁴⁴ Pored Dobruška, neki od njih se prate kao ljudi Dobruškovih nasljednika, prije svega njegovog sina Pavka Dobruškovića. Prvo ćemo identificirati one koji se rjeđe uočavaju u izvorima. Ljudi Dobruška Radonjića su braća Jurak (Jurko) i Radosav Botolinović (1419–1422), Gostiša Gojaković (1420–1423),⁴⁵ izvjesni Stjepan, Radosav i Petko, spomenuti juna 1423, Vukosav Ostojić spomenut 1424, Radak Radmilović spomenut 1426, Dobrilo, Radač i Petko Krečeljević i Rajko Boljunović (1429), braća Petko i Radač Novaković (1430) te braća Vukosav i Dobrašin Radojković (1432).⁴⁶

⁴³ “De piu che completa la paxe infra tre mesi o sei al piu Radoie Gliubisich e fratelli, Dobrusco e fradelli, Bielan con fratelli e li Vranizichi e Voxa con li suo fioli debiano esser per la [92v] maiesta sua et Radossauo menadi de Tribigne si che non possano ne debiano stare ne mai recetto auere in terra de Chelmo. E questo perche sono actori et factori de ogni male seguito et perche nulla cosa che per Radossauo se facesse ne promettesse dureuele esser poteria siano et stagando loro di la [93]” (14. 5. 1432) DAD, Lettere di Levante, XI, 92v-93.

⁴⁴ Iscrpna pozicija naselja Ljubovo, Slivnica i Bijala u: Ђ. Тошић, *Требињска област у средњем вијеку*, 24-27.

⁴⁵ (28. 5. 1419) DAD, Lamenta de foris, IV, 3v; (6. 1. 1422) Isto, 386; “supra homines Dobruschy Chodiglinouich. ... in loco qui dicitur Stobiza” (28. 2. 1422) Isto, V, 15v. Ispod: “Die XXVIII martii 1422 ... fuisse malefactores dicti lamenti infrascriptos, videlicet, Jurchum Botholinouich, Gostissam Goiachouich, Rughiam Voisilouich, Vlatchum Voisilouich”, Isto; “Gostissam Goiachouich de Tribigna” (8. 8. 1420) Isto, IV, 229v; “homines Dobruschy Chodiglinouich” (28. 2. 1422) Isto, V, 15v. Ispod: “Die XXVIII martii 1422 ... Gostissam Goiachouich”, Isto; “in manibus Gostisse Goiachouich de Tribigna” (10. 10. 1423) Isto, 215.

⁴⁶ “supra Stiepan, Radossauum et Petchum, homines Dobruschi Radognich. ... in Glubochoou” (15. 6. 1423) DAD, Lamenta de foris, V, 176v; “Vochosauum Ostoich hominem Dobruschi Radognich” (3. 2. 1424) Isto, 255v; “Radach Radmilouich de Tribigne, homo Dobruschi Radognich” (26. 5. 1426) Diversa Cancellariae, XLIV, 23v; “subreptus unius bos quem habeant in domo Dobrili Chreceglieulich hominis Dobruschi Radognich” (2. 1. 1429) Lamenta de foris, VIII, 119; “Radoichus Boglounouich homo Dobruschi Radognich de Tribigne” (12. 6. 1429) Liber dotium, V, 60; “supra Radaç et Petchum Crezeleuich fratres. Eo quia ipsi heri sibi furati fuerunt infrascripta in terreno Radossauu voyuode ab hominibus Dobruschi Cudelinouich” (20. 12. 1429) Lamenta de

Bogosav i Pribat Magupić iz Slivnice su ljudi Dobruška Radonjića i njegovog sina Pavka Dobruškovića. Spominju se u periodu 1427–1468.⁴⁷

Pokrajčići su ljudi Dobruška Radonjića u Slivnici u Površi, na području koje je blizu dubrovačkog teritorija. Pronašli smo tri generacije koje djeluju u periodu 1421–1446. Rodonačelnik Pokrajčića je Pokrajac Vasiljević, a njegovi sinovi su Božičko i Mandre Pokrajčić. Božičko Pokrajčić iz Slivnice svjedočio je početkom oktobra 1421. u tužbi Ratka Radanovića iz Župe dubrovačke, koju je u februaru podigao protiv četvorice nepoznatih ljudi zbog napada i pljačke Ratka i njegovog kompanjona Božitka Ivanovića u Grebenu. Božičko je kao napadače identificirao ljude iz naselja Taleži. Novembra 1421. Danica, u ime svoga odsutnog supruga Žura Miloševića, i Radovan Dabiživović podižu tužbu protiv Radovca Medanovića i Božička Pokrajčića iz Slivnice iz Trebinja, ljudi Dobruška Radonjića (*Radouaç Medanouich et Bosichichum Pocraicich de Tribigne de Sliuiniça, homines Dobrischi* [tako] *Radognich*), zbog premlaćivanja Radovana Dabiživovića, pljačke žita i novca izvršene kod Crkve sv. Jakova u Višnjici. Februara 1422. Božičko Pokrajčić iz Slivnice, čovjek Dobruška Radonjića (*Bosichichum Pocraicich de Sliuiniçe homo Dobruschi Radognich*), optužen je od Nikole Radosalića iz Makoši zbog krađe vola izvršene od njegove kuće u Župi dubrovačkoj. U prvoj polovini augusta Gojmil Novaković podigao je tužbu protiv šestorice nepoznatih razbojnika koji su ga napali, ranili i oduzeli mu 36 perpera i neke stvari. Razbojništvo se desilo na graničnom području

foris, VIII, 307; “homines Dobruschi de Trebigna, videlicet, Petchum Nouachouich et Radaz eius fratrem” (16. 1. 1430) *Diversa Cancellariae*, XLVI, 116v; “Vochossaum et Dobrassinum Radoychouich homines Dobruschi Radonich” (14. 4. 1432) *Lamenta de foris*, IX, 32v.

⁴⁷ “supra Radossaum Liepchouich, Bogossaum et Pribat fratres Magupich et Bosicchum Miolbratouich hominem Dobruschi et Miolbrath Dobretich patrem dicti Bosicchi de Sliuiniça” (4. 1. 1427) *DAD*, *Lamenta de foris*, VII, 125v; “supra Raichum Bogdanouich de Sliuniza et supra Iuanum Bogdanouich fratrem eius, Bogossaum Maiupich et Pribath fratrem eius” (28. 5. 1427) *Isto*, 186v; “*Bogossaum et Pribat Magiupigh*” (21. 2. 1443) *Isto*, XVI, 127; “Hostoya Gliupcovich, Radoe Miobratovich et Pribat Magiupich omnes de Tribigne” (4. 11. 1468) Бранислав Недељковић, “Мешовита порота. Дубровачка документа XIV и XV века о пограничној пороти”, у: *Miscellanea*, Београд: Историјски институт, 1978, год. XVII, бр. 6, 103; “apud Pribatum Magiupich homo Paochi Dobruscouich de Sliuina” (6. 12. 1468) *Lamenta de foris*, XLI, 5v.

između Župe dubrovačke i naselja Glavska, na trebinjskom području. Kasnije je dodavao imena razbojnika, među kojima su i Pokrajac Vasiljević sa sinovima Božićkom i Mandrom Pokrajčićem (*Pocraiaç Vasigleuich, Bosichichus et Mandre fratres et filii dicti Pocraiaç*). Braća Božićko i Mandre Pokrajčić su među optuženima krajem oktobra 1428. za krađu dvije kobile. Oni su tada u toj tužbi nazvani ljudima Dobruškovih stričevića Mrđića. Decembra 1440. Božićko Pokrajčić sa Nikolom, čovjekom Pribila Dobruškovića, optužen je za krađu dvije krave u Župi dubrovačkoj. Božićko Pokrajčić iz Slivnice u Površi (*Bosigchus Pocraicich de Pouers de Sliuniza*) primio je krajem augusta 1443. od vlastelina Nika Đurđevića kravu na čuvanje i uzgoj. Septembra 1444. za krađu žita, koža, vina i stoke optuženi su Mandre Pokrajčić i njegovi sinovi Radivoj, Moljan i Smoljan. Maja 1446. za krađu stvari Radosava Milutovića u trebinjskom području, uz braću Mandra i Božićka Pokrajčića, optuženi su i Mandrini sinovi Radivoj i Smoljan.⁴⁸

Pored Pokrajčića, ljudi Dobruška Radonjića iz Slivnice, zabilježeni su i izvjesni Ljupko i njegovi sinovi Bogeta i Radosav Ljupković (1421–1429). Oni se spominju i uz naselje Grebeni.⁴⁹ Decembra 1421. pokrenuta je tužba protiv Dobrila Gunjevića iz Župe dubrovačke zbog zanemarivanja dubrovačkih prava ispoljenih prema Ljupku, čovjeku Dobruška Radonjića,

⁴⁸ “in Grebeno” (9. 2. 1421) DAD, Lamenta de foris, IV, 285v. Ispod: “Die VII octobris 1421 Boticichus Pocraicich de Sliuniça socchus ... dixit quod loco et temporis in lamento contentis Braioie Rulich et Cernigluth et Miladin et Bogetta, fratres Radossaglich, omnes de Talesa fuerunt predones et percussores ut in lamento predicto et dixit quod ipsi predones acceperunt spolia supradicta dictis accusatori et vulnerato”, Isto; (4. 11. 1421) Isto, 341v; (22. 2. 1422) Isto, V, 12; (4. 8. 1422) Isto, 68v; “supra Junchum Megich et Ostoyam et Rochanum eius fratres. ... una cum suis hominibus, videlicet, Mandre Pocraicich et Bosigcho eius fratrem et aliis quorum nomina dixit ad presens ignorare” (31. 10. 1428) Isto, VIII, 107; “supra Bosigchum Pocraycigh et Nicollam hominem Pribii Miocousouigh” (18. 12. 1440) Isto, XIV, 123v; (30. 8. 1443) Diversa Cancellariae, LVIII, 51; “supra Mandre Pocraicich et Radiuoi et Mogliam et Smoglam eius filium” (12. 9. 1444) Lamenta de foris, XVIII, 81v; “supra Mandre Pocraicich et Radiuoi et Smoglian filios dicti Mandre et Bositchum Pocraicich, dicens quod acceperunt sibi per vim unam gonellam, unam camisiā, unum capellum, unam manariā, unam centuram et unam bursam cum yperperis tribus intus et ipsum verberauerunt. Et hoc fuit in Tribigne” (12. 5. 1446), Isto, XX, 112.

⁴⁹ Lokacija naselja Grebeni u: Ђ. Тошић, *Требиньска област у средњем вијеку*, 27-28.

sa trebinjskog područja (*Glupcho, homo Dobruschi Radognich de Tribigne*). Januara 1422. Matko Milutović iz Župe dubrovačke podiže tužbu protiv ljudi Ostoje Paštovića i Dobruška Radonjića, među kojima i Bogete Ljupkovića, zbog premlaćivanja i pljačke stvari izvršene u “Greibeniku” na posjedu Radosava Pavlovića. Početkom oktobra 1424. podignuta je tužba protiv Radosava Ljupkovića iz Slivnice, čovjeka Dobruška Radonjića (*Radosaum Glupchouich de Sliuniza hominem Dobruschi Radognich*), zbog napada i ubojstva magarice izvršenog u Grebenima na trebinjskom području. Krajem jula 1427. ljudi Đurđa Gučetića iz Brgata podigli su tužbu protiv Starčića i njihovih ljudi zbog napada, ranjavanja i pljačke stvari. Zatim je Velica Pribetina podigla tužbu protiv istih i pridodala braću Božićka i Radosava Ljupkovića, ljude Dobruška Radonjića, također zbog napada, ranjavanja i krađe stvari. Bogeta Ljupković iz Trebinja spomenut je i u nedovršenoj tužbi Radoja Odrančića iz početka aprila 1429.⁵⁰ Ovoj lozi vjerovatno pripada i Ostoja Ljupković iz Slivnice, čovjek Pavka Dobruškovića, sina Dobruška Radonjića, koji se spominje kao član porote 1457. godine.⁵¹

Više je informacija koje spominju Vojsiloviće kao ljude Dobruška Radonjića sa trebinjskog područja. To su Ruđa (Rugija), Vlatko, Radič i Radoje Vojsilović, koje nalazimo u građi u periodu 1419–1451. Od treće generacije prepoznaju se Vlatkov sin Ljubiša i kćerke Milica i Stanislava. Specifično prezime omogućava da pratimo ovu zajednicu i kada se ne spominje njihov senior Dobruško Radonjić. U dvije tužbe iz novembra 1419. među više optuženih uočavamo Ruđu Vojsilovića (*Rughiam Voisilouich / Voyssilouich*). Krajem februara 1422. Goja, supruga Dobrotina, podiže tužbu protiv Dobruška Kudelinovića zbog pljačke stoke i stvari te

⁵⁰ (16. 12. 1421) DAD, Lamenta de foris, IV, 372; (6. 1. 1422) Isto, 386; “in loco dicto Grebeni” (6. 10. 1424) Isto, VI, 48v; (29. 7. 1427) Isto, VII, 210. Ispod: “et de pluri Bositchum Miobratouich et Radossaum Glupchouich homines Dobruschi existentum cum eis”; Isto; “Radoy Odranoch homo Laurentii Mart. de Goze per vocem Raduy coram domino Rectore ser Marino Si. de Restis conqueriter supra Bogetam Liubchouich de Tribigne” [samo toliko, prekriziženo] (3. 4. 1429) Isto, VIII, 149v.

⁵¹ “Ostoia Glubchouich hominem Pauchi Dobruscouich de Slifniza” (20. 4. 1457), DAD, Lamenta de foris, XXIX, 96v.

teškog ranjavanja njenog sina Bogosava, izvršene u mjestu Stobica. Kasnije je dodat širi spisak napadača, među kojima su Ruđa i Vlatko Vojsilović. Novembra 1422. Božićko Miokosalić podiže tužbu protiv Vutka Vlatkovića i Vlatka Vojsilovića zbog krađe vola izvršene u Konavlima. Maja 1423. za krađu krave optužena su braća Ruđa i Radič Vojsilović iz Trebinja. Mjesec dana kasnije za krađu konja na trebinjskom području optužena su braća Vlatko, Radič, Radoje i Ruđa Vojsilović. Maja 1424. Vučihna Milošević iz Đurinića u Konavlima podiže tužbu protiv Ruđe Vojsilovića iz Trebinja i Miloša, sinovca Dragoša iz Riđana, stanovnika u Spilčiću, zbog krađe dvije kobile u Konavlima.⁵²

Novembra 1425. Vlatko i Radič Vojsilović su svjedoci u tužbi protiv petorice braće Grubačević iz Trebinja zbog krađe vola. Augusta 1427. Božićko Dapković iz Drijeva podiže tužbu zbog krađe konja u Drijevima, a trenutno se nalazi u posjedu Radiča Vojsilovića iz Trebinja i u zatvoru smještenog Ljubiše Stanihnića (*esse nunc in manibus Radizi Voisilouich de Tribigne et Glubissam Stanichnich qui nunc est in carceribus*). Oktobra 1428. optužen je Radič Vojsilović zbog krađe škopaca. Novembra 1433. Radič Vojsilović određen je za pristava u tužbi protiv petorice braće, sinova Grubača iz Trebinja, zbog krađe mača u vrijednosti 12 perpera i 18 groša. Među optuženima za krađu kobile marta 1436. bio je Radoje Vojsilović iz Trebinja iz Bugovine, što je važna informacija za smještaj Vojsilovića, ali i za historiju ovog naselja. Septembra 1442. Vlatko Vojsilović je među tuženima zbog krađe u Trebinju. Za tužbu pokrenutu decembra 1442, juna naredne godine kao optuženi su navedeni Vlatko Vojsilović, njegov sin Ljubiša i Vlatkov rođak Milorad. Vlatko je tužen i marta 1444, za učešće u krađi stoke, novca i stvari. Jul 1444. među optuženima za krađu 23 grla

⁵² (23. 11. 1419) DAD, Lamenta de foris, IV, 109v; (30. 11. 1419) Isto, 111; “supra homines Dobruschy Chodiglinouich. ... in loco qui dicitur Stobiza ... verberauerunt ipsum taliter quod ad presens jacet in lecto et ideo non potuit venire ad faciendum presens lamentum” (28. 2. 1422) Isto, V, 15v. Ispod: “Die XXVIII martii 1422. ... Rughiam Voisilouich, Vlatchum Voisilouich”, Isto; (1. 11. 1422) Isto, 103v; (2. 5. 1423) Isto, 164. Ispod: “Die XX decembris 1424. ... Rughiam et Radič fratres Voissilouich de Tribigna”, Isto; “supra Vlatchum et Radič et Ruchiam et Radoe omnes fratres Voisilouich” (28. 6. 1423) Isto, 178; “supra Rugiam Voisilouich de Tribigna” (8. 5. 1424) Isto, 288v.

sitne rogata stoke su Vlatko Vojsilović i njegov sin Ljubiša. Septembra 1445. među optuženima za krađu žita je Radoje Vojsilović. Juna 1446. za krađu magarca su optuženi Radoje i Vlatko Vojsilović te, očito njihovi sinovi, Đurađ Radojević i Ljubiša Vlatković. Za dvije tužbe iz jula 1447. među svjedocima je naveden Radoje Vojsilović. Novembra 1447. među optuženima za krađu 17 ovaca su Vlatko Vojsilović i njegov sin Ljubiša.⁵³

Aprila 1451. za krađu stoke u Konavlima optužen je veći broj osoba, među kojima i braća Vlatko i Radoje Vojsilović. Krajem juna 1453. među optuženima za krađu novca i stvari su Radoje Vojsilović i Ljubiša Vlatković. Narednog mjeseca među optuženima za napad i krađu novca je Ljubiša Vlatković Vojsilović. Augusta iste godine među optuženima za krađu novca i stvari su Vlatko i Radič Vojsilović te Ljubiša Vlatković. Za krađu stvari mesara Marka Bjelanovića među optuženima oktobra 1453. su Vlatko i Radoje Vojsilović te Ljubiša Vlatković zvani Vojsilović iz Trebinja. Decembra 1464. Milica, kćerka Vlatka Vojsilovića, podigla je tužbu protiv više Vlaha Priradaca zbog napada i krađe njenih stvari deponiranih kod njene sestre Vladisave.⁵⁴

⁵³ “Vlatchus Voissilouich, Radič Voissilouich” (18. 11. 1425) DAD, Lamenta de foris, VI, 176; (13. 8. 1427) Isto, VII, 217v; “supra Radiz Voysilouich” (8. 10. 1428) Isto, VIII, 98; “supra quinque fratres filios Grubaze, videlicet, Stipan Grubacich, Radien, Bogissam, Vitchum et Cuietchum de Tribigna ... Radiz Voysilouich pristauo” (29. 11. 1433) Isto, X, 111; “Radoye Voysilouich de Tribigna de Bugouina” (26. 3. 1436), Isto, XI, 66v; “Vlatchum Voisilauich ... in Tribigna” (11. 9. 1442) Isto, XVI, 3v; (10. 12. 1442) Isto, 63v bis. Ispod: “Die XI junii 1443 ... Vlatchus Voissilouich de Tribigna et eius filius Gliubisa et Milorat [prazan prostor] cognatus dicti Vlatchi fuerunt illi, qui furati fuerunt sibi suprascripta”, Isto; “supra Vlatcum Voissilouigh” (7. 3. 1444) Isto, XVII, 226v; “Vlatchum Voissilouich et filium eius Vlatchi qui vocatur Gliubissa” (3. 7. 1444) Isto, XVIII, 17 bisv; “Radoe Voissilouich” (19. 9. 1445) Isto, XIX, 211; “supra Radoe Goissilouich [tako], Giuragh Radoeuich, Vlatchun Voissilouich, Gliubissam Vlatchouich” (14. 6. 1446) Isto, XX, 134v; “Radoe Voissilouich” (6. 7. 1447) Isto, XXI, 108v; “Radoe Voissilouich”, Isto, 109v; “supra Vlatchum Voissilouich et Gliubisam eius filius” (6. 11. 1447) Isto, 217. Prateći nedavno istraživanje Save Pujića pokazatelj o Bugovini (Radoye Voysilouich de Tribigna de Bugouina (26. 3. 1436), Lamenta de foris, XI, 66v) predstavljao bi prvo spominjanje u historijskim izvorima ovog naselja. Саво Т. Пујић, “Анализа требињске топонимије регистроване у турским пописима у XV и XVI вијеку”, у: *Трибуниа*, Требиње: Музеј Херцеговине Требиње, 2014, бр. 13, 132.

⁵⁴ “Vlatchum Voissilouich, Radoe Voissilouich, ... omnes de Tribigne” (7. 4. 1451) DAD, Lamenta de foris, XXIV, 158v; “supra Radoe Voissilouich, Gliubissam Vlatchouich” (29. 6. 1453) Isto, XXV, 19;

Na području Slivnice među ljudima Dobruška Radonjića, njegove supruge Vukave i sina Pavka Dobruškovića su Milbrat Dobrotić i njegovi sinovi Božićko (1421), Radoje (1443), Biladin (1443), Branko (1443), Radosav (1443), Radič (1443) i Dobrić Miobratović (1421–1472). Decembra 1421. podignuta je tužba protiv Božitka Miobratovića iz Slivnice (*Bositcho Milbratouich de Sliuniza*) i Dobre Grubačića zbog krađe krave vrijednosti 10 perpera. Tokom istog mjeseca Radosav Gripović iz Makoši podiže tužbu protiv Miobrata Dobrotića i njegovog sina Božićka, ljudi Dobruška Radonjića iz Ljubokova (*Milbrathum Dobrotich et Bosichichum eius filium, homines Dobruschi Radognich de Glubochoua*) zbog krađe koze i kabanice od bijele raše. Odrednica Ljubokovo odnosi se na Dobruška Radonjića. Krajem decembra 1426. među optuženima za krađu koze i škopca na posjedu Junka Mrđića bili su Miobrad Dobrotić i Božićko Miobratović. Januara 1427. među više optuženih za krađu vola vrijednosti 10 perpera su Božićko Miobratović i njegov otac Miobrat Dobretić iz Slivnice. Julu 1427. među optuženima za krađu stoke i stvari u Konavlima je i Božićko Miobratović. Julu 1439. Božićko je optužen za krađu mača.⁵⁵

Sam ili češće u društvu sa kompanjonima, Božićko Miobratović javlja se u knjigama zaduženja u više navrata u periodu 1435–1462. Ponekad je bez dodatnih odrednica, jedne prilike sa oznakom da je iz Slivnice, a najčešće da je iz Trebinja. Uz Božićka u knjigama zaduživanja 1460. pojavljuje se

“Gliubissam Vlatchouich Voisilouich” (8. 7. 1453) Isto, 30; “Vlatchum Voisilouich, Gliubissam Vlatchouich, Radoe Voisilouich de Tribigne” (1. 8. 1453) Isto, 46v; “lamentum supra Vlatchum Voisilouich, Vocossauum Meduedouich, Radiç Milicich, Radoe Voisilouich, Gliubissam Vlatchouich dictos Voisilouichi de Tribigno” (10. 10. 1453), Isto, 147v; “Millica filia Vlatchi Voysilouich ... predicti omnes obiuerunt Vladisaue sorori dicte Milice et eam derobarunt et sibi acceperunt infrascriptas res quas ipsa Milica depositauerat apud dictam suam sororem ... in loco dicto Came-no berdo super teritorio herceg. ... Item verbererunt dictam Vladissauam” (15. 12. 1464) Isto, XXXVI, 84.

⁵⁵ (17. 12. 1421) DAD, Lamenta de foris, IV, 372v; (22. 12. 1421) Isto, 376; “et Miolbrad Dobrotich et Bositchum Milbratouich” (31. 10. 1426) Isto, VII, 95; “et Bosicchum Miolbratouich hominem Dobruschi et Miolbrath Dobretich patrem dicti Bosicchi de Sliuniça” (4. 1. 1427) Isto, 125v; (29. 7. 1427) Isto, 210. Ispod: “et de pluri Bositchum Miobratouich et Radossauum Glupchouich homines Dobruschi existentum cum eis”, Isto; “supra Bosigcho Miobratouigh de Tribigna, dicens quod fregit sibi unam spatam” (8. 7. 1439) Isto, XII, 282.

i njegov brat Radoje Miobratović.⁵⁶ Posljednja poznata informacija o Božićku Miobratoviću je iz aprila 1463, kada poravnava ranija poslovanja sa dubrovačkim vlastelinom Marinom Gučetićem.⁵⁷ Radoje se spominje u knjigama zaduženja do 1472, kada je imenovan kao Radoje Dobrotić Miobratović. U knjigama zaduženja spominje se i Dobrić Miobratović iz Trebinja marta 1459.⁵⁸ On bi mogao biti treći sin Miobrata Dobrotića i brat Božićka i Radoja Miobratovića.

Februara 1443. spomenuta su braća Branko, Biladin, Radoje, Radosav i Radič Miobratović među optuženima za krađu stoke u naselju Strapča (Stravča) u konavoskoj Površi. Branko je optužen i jula 1444. zbog premlaćivanja i pljačke Radosava Radojkovića iz Župe dubrovačke. Branko je uz Pavka Dobruškovića među optuženima za krađu septembra 1443. Maja 1456. Branko Miobratović označen uz očevo prezime Dobrotić bio je jemac za Radosava Milovanovića iz Trebinja. Deset godina kasnije, aprila 1465, Branko Miobratović iz Slivnice je sok u jednoj tužbi protiv braće Radičević sa posjeda kneza Vladislava. Novembra 1466. podignuta je tužba protiv braće Radoja i Branka Miobratovića, ljudi Pavka Dobruškovića. Radoje Miobratović je spomenut kao član porote 1468, decembra 1470 je među optuženima za krađu, a 1473. braća Radoje i Branko Miobratović su porotnici.⁵⁹ Izvjesni

⁵⁶ “Bosigcho Miobratouich” (14. 1. 1435) DAD, Debita Notariae, XVII, 38; “Bositcho Miobratouich de Sliuniza” (30. 9. 1435) Isto, 168; “Bosigchus Miobratouich” (20. 6. 1438) Isto, XVIII, 62; “Bosigchus Miobradouich” (10. 9. 1438) Isto, 84v; “Bosigchus Miobratouich” (6. 6. 1439) Isto, XIX, 38; “Bosigchus Miobratouich de Tribigne” (29. 7. 1439) Isto, 55; “Bosigchus Miobratouich de Tribigne” (17. 9. 1439) Isto, 71v; (11. 6. 1440) Isto, XX, 23; (16. 10. 1441) Isto, XXI, 32; (23. 5. 1442) Isto, 123v; (24. 5. 1442) Isto, 124v; (14. 6. 1445) Isto, XXII, 121; (15. 6. 1445) Isto, 121v; (30. 7. 1445) Isto, 140v; (15. 9. 1445) Isto, 158v; (21. 5. 1446) Diversa Notariae, XXXI, 67v; (9. 5. 1450) Debita Notariae, XXV, 162v; (18. 7. 1454) Isto, XXIX, 84v; (17. 9. 1454) Isto, 106v; “Bositichus et Radoe} Miobratouichi fratres de Tribigne” (7. 8. 1460) Isto, XXXIV, 174v; “Bositichus et Radoe} Miobratouichi de Tribigne”, Isto, 175; “Bosigchus Miobratouich de Tribigne” (8. 8. 1462) Isto, XXXV, 61v.

⁵⁷ “Bossigcho Miobradouich de Tribigne” (4. 4. 1463) DAD, Diversa Cancellariae, LXXI, 23v.

⁵⁸ “Radoe Miobratouich et Michaz Branchouich ambo de Tribigna” (10. 11. 1470) DAD, Debita Notariae, XXXIX, 85v; “Radoe Dobrotich dictus Miobratouich de Tribigne” (4. 7. 1472) Isto, XL, 158v; “Dobrich Miobratouich de Tribigne” (29. 3. 1459) Isto, XXXIII, 23.

⁵⁹ “supra Brancum, Biladinum, Radoe, Radosaum et [prazan prostor] Miobratouigh fratres de Tribigna de loco vocato Sliueniça [dodato: *et Radič Miobratouigh ...*]” (21. 2. 1443) DAD, Lamenta de

“Branko, sin Miobrada” je u spisku “starih spahija” u osmanskome popisu iz 1477. i asocira na ovog Branka Miobratovića.⁶⁰

Vukava, supruga Dobruška Radonjića

Već od 30-ih izostaju spomeni Dobruška Radonjića, a njegovi nasljednici se spominju počev od kraja četrdesetih godina XV stoljeća. Po svemu nije doživio veću starost, pa je sa mlađim nasljednicima njegovu poziciju u porodici preuzela supruga Vukava (1438–1441).⁶¹

Zapravo, jedna informacija iz marta 1436. govori da je Dobruško Radonjić tada još živ. Jakša Tintinić podigao je tužbu protiv Radosava i Mladina Gojkovića zbog krađe izvršene nad njegovim slugom Vlakušom. Prvo je bilo upisano da su Ostoja i Rohan Mrđić optuženi i da se radi o njihovoj kući, a onda su precrtana imena Ostoje i Rohana, a iznad je dopisano Dobruškovo ime. Problem je što nije precrtano prezime Mrđić, a i preostala konstrukcija tužbe ostala je u množini podrazumijevajući više tuženih.⁶² O eventualnom Dobrušku Mrđiću među sinovima Mrđe Kudelinovića se ne može govoriti, pa u navedenom pretpostavljamo da je

foris, XVI, 127; (21. 9. 1443) Isto, XVII, 43v; (12. 7. 1444) Isto, XVIII, 17; “Branchus Miobratouich dictus Dobrotich se constituit plecium et solutorem pro Radossauo Milouanouich de Tribigne” (8. 5. 1456) Isto, XXIX, 96v; “Sochus Branchus Miobratouich de Sliunića” (9. 4. 1465) Isto, XXXVI, 242: “contra Radoe Miobratouich et contra Branchum Miobratouich de Sliuniza ambos fratres rusticos Paochi Dobruscouich de Tribigne” (3. 11. 1466) Isto, XXXVIII, 63v; “Hostoya Gliupcovich, Radoe Miobratovich et Pribat Magiupich omnes de Tribigne” (4. 11. 1468), Б. Недељковић, “Мешовита порота. Дубровачка документа XIV и XV века о пограничној пороти”, 103; “contra Radoe Miobratouich hominem Paochi Dobruscouich de Tribigne” (1. 12. 1470) Lamenta de foris, XLII, 181; “Radoe Miobratouich” (? 1473) Isto, XLIV, dodatak bez oznake.

⁶⁰ Ahmed Aličić, *Poimenični popis sandžaka vilajeta Hercegovina*, Sarajevo: Orijentalni institut, 1985, 161.

⁶¹ М. Динић, *Хумско-требињска властела*, 18.

⁶² “Jaxa Tintinich ... conqueritur supra Radossauum et Mladin Goychouich homines [prekriženo: *Hostoye Rochan*, a dodato iznad prekriženog: [*Dobruschi*] Mergich de Liubochouo. Eo quia dicti Vlacussa famulus dicti Jaxe hospitari fuisset in domo dictorum accusatorum. In mane sequenti per vim acceperunt dicto Vlacusse infrascriptas res, videlicet, unum par caligarum nouarum panni rubey, unum par calligarum de rassa, capellus duos, camisias duas, subligabula duo, una clamis de rassa, unus zupetus, duas restas ficium, iperperum nouem in grossorum, una corigia, fazoleti tres, biretum unum panni rubey” (23. 3. 1436) DAD, Lamenta de foris, XI, 73v.

posljednji poznati spomen Dobruška Radonjića. Ovaj pokazatelj je približen kontekstu pojave njegove udovice u dokumentima. Krajem 1438. za krađu kože je optužen Radulin Pripčinović, čovjek Vukave, udovice Dobruška iz Trebinja. Novembra 1439. Vukavin čovjek Vukac Muravić optužen je za ranjavanje Radosava Radojkovića. Juna 1441. u jednoj tužbi spomenut je Vitomir, čovjek Vukave Dobruškove.⁶³ Dalje informacije o Vukavi izostaju.

Dobruškovići, sinovi Dobruška Radonjića

Dobruškovići su treća generacija među Kudelinovićima. Unuci Radonje Kudelinovića i sinovi Dobruška Radonjića i njegove supruge Vukave su Pavko (1440–1487), Radoje (1455–1467), Radosav (1467–1471) i Vukosav Dobrušković (1445–1473). Pavko Dobrušković je aktivan već od augusta 1440. Božičko Miobratović je u ime Pavka Dobruškovića predstavio pismo trebinjskog kneza podižući tužbu u Dubrovniku zbog krađe kobile u Trebinju. Presuđeno je u korist Božička i kobile mu je bila vraćena, a okrivljeni Nikola Ljubić i podstrigač Ivan završili su u zatvoru. Septembra 1443. Pavko Dobrušković je sa svojim ljudima Brankom Miobratovićem, Vitomirom i Radakom optužen od strane Pribila Pribinića i Radohne Pribisalića za krađu škopca. Oktobra 1444. za krađu 23 kože, dva ovna, sedam lukna žita i volovske kože Radoje Radovčić optužio je Pavka Dobruškovića, njegove ljude iz Slivnice i Ostoju Mrđića,⁶⁴ inače njegovog rođaka iz loze Mrđe Kudelinovića.

⁶³ “supra Radulin Pripcinouigh hominem de Vochaua, uxor condam Dobruschi de Tribigna, dicens quod ei ante portam Ragusii accepit sibi unam capram per forciam” (14. 12. 1438) DAD, Lamenta de foris, XII, 160; “supra Vucaz Murauigh, hominem de Vochna de Dobrusco de Tribigna” (22. 11. 1439) Isto, XIII, 94v; (12. 6. 1441) Isto, XIV, 226v. Ispod: “Die XVIII junii 1441 ... Vitomir hominis de Vocaua Dobruscoua”, Isto.

⁶⁴ “Bosigcho Miobratherough nomine Paucho Dobruscouigh et qui causa presentauit domino Rectori literas missas pro facto isto per dictum comitem de Tribigna coram domino Rectore ser Marino Junii de Georgio fecit lamentum dicens quod die veneris proxime preterita fuit ei furata una zumenta in Tribigna ...” (12. 8. 1440) DAD, Lamenta de foris, XIV, 11. Ispod: “Die 13 augusti. ... Dominus Rector et iudices suprascripti visis et considerans diligenter qui supra tota causa violenti et consideranda fuerunt ... per sententiam terminauerunt quod dicta zumenta debeat restitui suprascripto Bosigcho et quod dicti Nicola Liubigh et Johannes teneatur stare debeant in carceribus”, Isto; “supra Paucum Dobruscouigh et Branchum Miobratouich et Vitomier hominem de Paucho et Radach hominem

U jednoj presudi o vraždi u Dubrovniku iz maja 1447. spomenut je izvjesni knez Pavko. U presudi je konstatirano da predstavnici u predviđenoj poroti za izvjesnog Radosava Ivanovića iz Trebinja, njegove bližnje i njegov rod (за се ие свою братю и за све свои братцво) nisu došli, a među razlozima odsutnosti Radosav je naveo da nije mogao doći jer je u predviđenom vremena, zapoviješću gospodina vojvode, knez Pavko morao poći u pohod (би заповѣдъ господина војводе кнезъ Павкѣ на воискѣ поки). Međutim, dalje konstatiraju Dubrovčani, navedeni knez Pavko nije imao ništa sa ovom porotom i s obzirom na to da izgovor nije na mjestu, dubrovačka strana u sporu je oslobođena krivnje.⁶⁵ U navedenom knezu Pavku vrstan poznavalac trebinjskih prilika Đuro Tošić prepoznao je kneza Pavka Dobruškovića, istog kneza Pavka Dobruškovića navedenog u osmanskim popisima iz 1468. i 1477. godine.⁶⁶ Za razliku od drugih kneževa koje spominje od 40-ih godina XV stoljeća i u latinskoj građi, kneževska titula uz Pavka Dobruškovića, koju Tošić podrazumijeva kao plod reorganizacije županske vlasti na trebinjskom području, ipak se ne spominje nigdje u dubrovačkim dokumentima, kojih nije malo i gdje smo pouzdano obaviješteni da se radi o Pavku Dobruškoviću. Otuda je navedeno djelimično neizvjesno u pokazatelju iz 1447. godine.

Precizniji su daljnji spomeni Pavka Dobruškovića iz februara 1449, februara 1450. i januara 1451, kada mu Dubrovčani odobravaju izvoz vina sa Stona i Pelješca.⁶⁷ Oni ukazuju na praksu u ponašanju trebinjske vlastele

de Paucho" (21. 9. 1443) Isto, XVII, 43v; "supra Pauchum de Dobrusco et homines dicti Pauchi de Sleuena et Ostioam Mergigne [tako]" (7. 10. 1444) Isto, XVIII, 109.

⁶⁵ (7. 5. 1447) Љ. Стојановић, *Старе српске повеље и писма, I/2*, Београд – С. Карловци: Српска краљевска академија, 1934, 442-444.

⁶⁶ Ђ. Тошић, *Требињска област у средњем вијеку*, 209, 254; "Тимар kneza Pavke, sina Dobruškova i njegovog brata Vukosava", A. Aličić, *Sumarni popis Sandžaka Bosna iz 1468/69. godine*, Mostar: Islamski kulturni centar, 2008, 152; "knez Pavko", A. Aličić, *Poimenični popis sandžaka vilajeta Hercegovina*, 160.

⁶⁷ "de faciendo gratiam Paucho Dobruschouich de Trebigne quod possit extrahere de Stagno et Punctam cum debitu contra lettera quingua centum vini et illa portare per mare ad Molendina aut in Liuta et ibidem exonerare et preinde portam sucare ad domum eius" (5. 2. 1449) DAD, Consilium Maius, IX, 8v; "de faciendo gratiam Paucho Dobruschouich quod pro sua necessitate possit extrahere de Stagno et Poncta quinguos centum vini pro ipsum conducendo plateium sub custodia nostra omnibus suis expensis" (16. 2. 1450) Isto, IX, 100; "de faciendo gratiam Paucho Dobruschouich

koja se redovno snabdijevala vinom sa dubrovačkih područja, a najčešće sa područja Stona i Pelješca. Inače poznate nabavke Pavka Dobruškovića na dubrovačkom području bile su raznovrsnu, ali ponekad nisu bile uspješne. Augusta 1450. Dubrovčani su odobrili Pavku Dobruškoviću nabavku dva milijara crijepa u Kuparima. Marta 1452. Dubrovčani odlučuju da odbiju zahtjev za solju upućen od strane Pavka Dobruškovića. Krajem januara 1454. Pavku je uskraćena dozvola za uvoz 150 kvinga vina. Marta 1464. Pavku je dozvoljen uvoz 100 kvinga vina, te krajem februara 1465. opet 100 kvinga vina.⁶⁸ Nešto ranije, septembra 1453, Pavko je optužen od strane Miljena Plešićića zbog krađe dvije mazge i predaje mazgi Turcima.⁶⁹

Kao što su njegovi prethodnici u rodu bili vezani za Pavloviće, Pavko je bio povezan s Kosačama kao svojim seniorima. Početkom decembra 1459. Dubrovčani su dopustili Ljubišićima, Medvjedovićima, Dabiživovićima, Radojevićima i Dobruškovićima da se sklone sa svojim porodicama, ljudima i stokom na dubrovačkom području.⁷⁰ Razlog je aktualna opasnost od

de Tribigne quod possit extrahere de Stagno et Puncta quinguos centum vini per viam maris cum guardiis solutis” (8. 1. 1451) Isto, 166v.

⁶⁸ Sa strane: “Pro Paucho Dobruschouich pro cupis”. “de promitendo de Cupari milaria duo cuporum Paucho Dobruschouich de Tribigne pro quibus alias fuit sibi facta gratia” (8. 8. 1450) DAD, Consilium Minus, XII, 179v; “de se excusando a petitione Pauchi Dobruschouich pro sale quod petit nostre domination” (1. 3. 1452) Consilium Rogatorum, XII, 242. Nije usvojen prijedlog: “de faciendo gratiam Paucho Dobruschouich quod possit extrahere de Stagno et Puncta quinguos CL^a vini et illud conducere in Tribigne per contratam nostram Breni pro suo usu”, već je usvojeno: “de non faciendo” (29. 1. 1454) Consilium Maius, X, 70; “de faciendo gratiam Paucho Dobruschouich de Tribigne quod possit per mare conducere de Stagno et Ponta sub Brenum quingua centum vini. Et de Breni in Tribigne per terram cum bona guardia ponenda expensis dicti Pauchi” (19. 3. 1464) Isto, XII, 164v; “de faciendo gratiam Paucho Dobruschouich de Tribigne quod per mare possit conducere ad Molina de Stagno et Ponta quingua centum vini. Et de Molinis in Tribigne per terram sub custodia per officiales nostros expensis ipsius Pauchi” (28. 2. 1465) Isto, 208.

⁶⁹ “supra Pauchum Dobruscouich, dicens quod accepit sibi duas muliças et ipsas dedit Teucris” (19. 9. 1453) DAD, Lamenta de foris, XXV, 120.

⁷⁰ “de offerendo quinque domibus nobilium de Tribigne, videlicet, de Gliubissichi, de Meduiedouichi, de Dabisiuouichi, de Radoeuchi et de Dobruschouichi receptatulum ipsis et eorum familiis in ciuitate nostra Ragusii et eorum villanis et animalibus in Astarea nostra et districtu nostro” (3. 12. 1459) DAD, Consilium Rogatorum, XVI, 88v.

Turaka koja se nadvila nad posjedom hercega Stjepana Vukčića Kosače.⁷¹ Marta 1463. zajedno sa Pavom Markovićem Pavko Dobrušković je u poslanstvu u Dubrovniku u ime sina hercega Stjepana vojvode Vladislava Hercegovića.⁷²

Posjed Pavka Dobruškovića bio je na području naselja Grebeni. Tako je zabilježeno u tužbi iz decembra 1461, kao mjesto gdje su njegovi rođaci Rohanovići izvršili krađu. Njegovi ljudi se spominju najčešće u Slivnici, a jedne prilike se spominje i njegov posjed u Čičevu, na istočnoj granici Trebinjskog polja koje je naslonjeno uz područje Površ u kojem pratimo Kudelinoviće. Pavko je kod sebe držao stoku (tri krave i dvije kobile) Dobrečka Božikovića iz Župe dubrovačke a istu stoku je decembra 1468. opljačkao Vučihna Stanojević Vlah Mirilović. Januara 1471. i sam Pavko je među optuženima zbog krađe konja Matiaša Leba.⁷³

Pored ranije spominjanih, koji su bili ljudi njegovog oca Dobruška Radonjića i njegove majke Vukave, kao ljudi Pavka Dobruškovića spomenuti su i Vučihna Kukolić i njegov sin Mihač iz Površi (*Vocichnam Cucholich et Michaz eius filium, homines Pauchi Dobruschouich de Pouers*), optuženi juna 1453. zbog krađe, te Radeta Muravić iz Slivnice (*Radeta Murauich de Sliniza [tako] homo Pauchi Dobruschouich*), koji se marta 1455. javlja kao tužilac, što je izuzetak, zbog krađe dva konja u Slivnici protiv Vukašina Lučića i Vitka Milovčića iz Župe dubrovačke. Marta 1465. kao sok u tužbi Radiča Obradovića iz Župe dubrovačke zbog krađe krave vrijednosti 12 perpera spomenut je Ivko Radovčić iz Slivnice, čovjek Pavka Dobruškovića (*Iuchus Radoucich de Sliuniça rusticus Paochi Dobruscouich*). Po njegovim informacijama za krivce su imenovani braća Budisav i Radosav Ostojić iz Trebinja. Zbog krađe vola Đurka Bogdanovića iz Mlina u zatvoru je marta

⁷¹ Сима Ђирковић, *Херцег Стефан Вукчић – Косача и његово доба*, Београд: Српска академија наука и уметности, 1964, 239-240.

⁷² “de donando Pauao Marcouich et Paucho Dobruschouich ambassiatoribus voyuode Vladissau”; “de donando ambobus in pannis yperperos quinquaginta” (22. 3. 1463) DAD, Consilium Rogatorum, XVII, 197; С. Ђирковић, *Херцег Стефан Вукчић-Косача и његово доба*, 252-253.

⁷³ “super territorio Paochi Dobruscouich in loco dicto Grebeni” (21. 12. 1461) DAD, Lamenta de foris, XXXV, 163v; (8. 12. 1468) Isto, XLI, 15; (9. 1. 1471) Isto, XLII, 202v.

1467. Vukašin Bogetić iz Slivnice, čovjek Pavka Dobruškovića (*Voccassinus Bogettich de Sliuniça de Tribigne homo Paochi Dobruscouich*). Marta 1469. braća Vukašin, Radak i Radič Bogetić, ljudi Pavka Dobruškovića (*rusticos Paochi Dobruscouich de Tribigne*), u zatvoru su zbog izvršenog napada. Nešto ranije, decembra 1468, kao čovjek Pavka Dobruškovića spomenut je Radovan Bogosalić (*Radouano Bogossaglich rustico Paochi Dobruscouich in Sliuniça*). Kod njega je bila stoka (16 koza, dvije ovce, krava i tele) Živika Gojsalića iz Župe dubrovačke na ispaši i uzgoju, a bila je ukradena od strane Vlaha Maleševaca.⁷⁴

Pavka Dobruškovića zarobili su Turci. Antonije Simona zvani Stulić vlastitim novcem oslobodio je Pavka Dobruškovića iz Trebinja od Turaka. Zauzvrat je novembra 1486. Pavko dodijelio Antoniju jedan svoj posjed u Čičevu, što je regulirano sudskom presudom (hudžetom) turskog kadije. Antonije polovinu toga posjeda prodaje Nikoli Radienkoviću iz Župe dubrovačke za 11,5 dukata, a to potvrđuje Pavko maja 1487. godine, što je njegov posljednji poznati spomen do kojega smo došli.⁷⁵

Drugi sin Dobruška Radonjića je Radoje Dobrušković (1455–1467). Informacije o njemu su rijetke. U tužbi iz novembra 1455. Radoje je označen da je iz Likova (Ljekova), a zajedno sa njim zbog krađe pet tovarnih životinja optuženi su Radovin Miladinović iz Slivnice, Radosav Brajanović i Ratko Miladinović. Decembra iste godine Radoje Dobrušković je podigao tužbu zbog krađe njegovog konja na području Ljekova. Inače, naselje

⁷⁴ (20. 6. 1453) DAD, Lamenta de foris, XXV, 15; (3. 3. 1455) XXVIII, 50; (22. 1. 1465) Isto, XXXVI, 119; (2. 3. 1467) Isto, XXXVIII, 167v; “supra Radachum Bogetich et contra Radicum Bogetich fratres et rusticos Paochi Dobruscouich de Tribigne item contra Voccassinum Bogetich fratrem predictorum” (16. 3. 1469) Isto, XLI, 124v; (6. 12. 1468) Isto, 4-4v.

⁷⁵ “Antonius Symonis dictus Stullich alias cum suis propriis pecuniis redemerit Pauchum Dobruschouich de Tribigne e manibus et captiuitate Turchorum ... unam possessionem eiusdem Pauchi positam in Tribigne in loco dicto Cizeuo ...” (15. 11. 1486) DAD, Diversa Notariae, LXVII, 35v. Ispod: “Die XXI maii 1487. Pauchus Dobruschouich sponte obligando se personam suam et omnia bona sua mobilia et immobilia, presentia et futura, confirmando de nouo suprascriptam dationem et cessionem siue potestatem datam et factam per suprascriptum Antonium Simonis suprascripto Nicole Radienchouich, ...”, Isto; Михаило Динић, *Из Дубровачког архива, III*, Београд: Српска академија наука и уметности, 1967, 168-169.

Ljekova je u trebinjskoj Površi, sjeverno od Slivnice. Aprila 1467. Radoje Dobrušković je spomenut među većim brojem osoba sa područja Slivnice i Glavske optuženih od strane Matka Ljubišića iz Konavala da su kao robcu oteli i prodali njegovog brata Bogišu.⁷⁶

Treći sin Dobruška Radonjića je Vukosav Dobrušković (1445–1473). Krajem maja 1445. Dobrilo Krančić i Radelja Kavčić iz Župe dubrovačke podigli su tužbu protiv više osoba, među kojima i Vukosava Dobruškovića, zbog krađe sedam koza. Jula 1447. Radašin Rajačić, čovjek Damjana Menčetića, podigao je tužbu protiv Vukosava Dobruškovića zbog krađe dva sira i drugih stvari u Trebinju. Jula 1461. Stjepan Radosalić iz Župe dubrovačke podigao je tužbu protiv Vukosava Dobruškovića, čovjeka hercega Stjepana iz Trebinja, zbog krađe mule na hercegovom posjedu. Aprila 1466. u tužbi su spomenuti Vukosav Dobrušković i njegov čovjek Vitomir Moravić zbog krađe mača. Marta 1471. braća Radosav i Vukosav Dobrušković optuženi su za krađu dvije steone krave, vola i šest ovnova. Godine 1473. Vukosav Dobrušković je član porote.⁷⁷

⁷⁶ “Ifcho Milotich, Michoie Luchxich, Boglioie Baletich et Dobruscho Hostoich de Breno ... lamentum detulit contra Radoium Dobruschouich de villa Lichouo, Radouinum Miladinouich de Slifniza et Radossauum Braianouich et Ratchum Miladinouich, dicentes quod per vim in certis pasuis acceperunt sammarios quinque, videlicet, duos suprascripto Dobruscho et Ifcho, Michoie et Boglioie tres” (9. 11. 1455) DAD, Lamenta de foris, XXVIII, 282v bis; “Radoye Dobruschouich ... lamentum detulit dicens equus unus niger stellatus in fronte fuzatus fuit sibi in loco dicto Lecouo in Tribigne” (21. 12. 1455), Isto, XXIX, 13v; “contra et aduersus Radoe Dobruscouich, ... omnes de Sliuniça et Glauscha, dicens idem dictus Matchus Gliubissich quod omnes predicti venerunt tanquam robcu et reperientes Bogissam Gliubissich fratrem eius dicti Matchi” (11. 4. 1467) Isto, XXXVIII, 222v.

⁷⁷ “Dobrillus Crancich et Radeqlia Caucich} de Breno ... supra Vocossauum Dobruscouich, Branchum Slauicich, Radossauum Cuzeuaç, Raianum Tormentich, dicens quod abstulerunt sibi per vim capras septem” (31. 5. 1445) DAD, Lamenta de foris, XIX, 93; “Radassinus Raiacich homo ser Damiani de Menze ... supra Vocossauum Dobruscouich, dicens quod in Tribigne accepit sibi per vim duos caseos et alias multas res, quas res sibi reddidit, scilicet, caseos non” (19. 7. 1447) Isto, XXI, 120; “Stiepanus Radossaglich de Brenno ... contra Vocossauum Dobruscouich hominem herceg de Tribigne, dicens quod sibi Stiepano dictus Vocossauus per vim super tereno herceg accepit unum mulum” (8. 7. 1461) Isto, XXXV, 1v; “Matchus Slietcouich de Brenno ... contra Sargiam Turchum famulum suum et Vocossauum Dobruscouich et contra Vitomerum Morauich famulum dicti Vocossau, dicens quod predicti eum derobarunt in Tribigne et sibi acceperunt unum ensem valoris ducatorum ducentorum” (14. 4. 1466) Isto, XXXVII, 312; “contra Radossauum et Vocossauum fratres

Prema osmanskome popisu iz 1468. zaveden je timar kneza Pavka i njegovog brata Vukosava Dobruškovića koji obuhvata naselje Ljekova, dio naselja Ljubokovo (Ljubovo), Slivnica i Čičava, te naselja Sparožić i Mirnić. U spisku “starih spahija” koji “po naredbi cara za baštine koje posjeduju popisani su prema vlaškom zakonu tako da plaćaju vlaški porez”, u osmanskome popisu iz 1477, pored “kneza Pavka” (Pavka Dobruškovića), mogu se prepoznati Vukosav (“Vukosav sin Dobruška”) i Radoje Dobrušković (“Radoje sin Dobruška”).⁷⁸

Četvrti sin Dobruška Radonjića je Radosav Dobrušković (1467). Spomenut je samo jedne prilike augusta 1467. Antonije Božidarović optužio ga je zajedno sa njegovim ljudima braćom Milatom i Dabiživom Žuljajevićem zbog krađe tri tovarne životinje.⁷⁹

Mrđići, sinovi Mrđe Kudelinovića

Mrđa Kudelinović je imao sinove Ostoju, Dminka, Junka i Rohana Mrđića. Marta 1407. u Dubrovniku je vršeno istraživanje povodom pljačkanja dvije kuće vlastelina Rafaela Gučetića u Bjelemu. O optuženima sa područja Trebinja trebala je odlučiti porota. Među najuglednijim predstavnicima trebinjskog područja kao porotnik bio je i Junko Mrđić. Porotnici su bili nadomak sastajanja, ali je upravo mjesto održavanja porote bilo sporno i ona se nije održala.⁸⁰ U tužbi vratara Martina Ranjine

Dobruscouichi” (11. 3. 1471) Isto, XLII, 272v; “Porota illorum de Obod cum illis de Glauscha, videlicet, duodecim homines in porotam per illos de Glausca: ... Vocossaus Dobruscouich” (? 1473), Isto, XLIV, dodatak bez oznake.

⁷⁸ A. Aličić, *Sumarni popis Sandžaka Bosna iz 1468/69. godine*, 152; A. Aličić, *Poimenični popis sandžaka vilajeta Hercegovina*, 160.

⁷⁹ “Anthonius Bosidarouich scarteserius coram ... lamentum fecit contra Radossauum Dobruscouich de Tribigne et contra Milatum Xugliaeuch et contra Dabissiuum Xugliaeuch similiter de Tribigne homines et rusticos dicti Radossau, dicens idem Antonius quod prenominatis sibi acceperunt per vim tres somerios super tereno Turco” (24. 8. 1467) DAD, Lamenta de foris, XXXIX, 78.

⁸⁰ “in Bielem fuerunt combuste due domus ser Raphaelis de Goze tempore noctis” (24. 3. 1407) DAD, Liber maleficiorum, II, 6v. Ispod: “Die III aprilis ... supra Radiz Thassinouich et Raicho fratres et Goiacho Grinzarich et Obrad Bratoyeuch de Tribinio”, Isto. Ispod “Die XXVII maii ... Porotnizi Volchoslauus Posnanouich, Glubissa Bogdancich, Nouacho Mustachi Draganzich, Usin

iz maja 1411. koju podiže protiv braće Stojaka, Junka i Milovca Brankovića, Gojana i njegove braće iz katuna Regoja Vragovića, zbog krađe krave koja je bila na uzgoju kod Miladina Liepnica u Ljubokovu (*in Glubochouo*), kao svjedoci su navedeni Sumina, sin Radonje, Ostoja Mrđić, Pribil Miokušević i Petko Radujević. Prva trojica su stričevići, predstavnici druge generacije Kudelinovića, sinovi Radonje, Mrđe i Miokuša Kudelinovića. Ostoja Mrđić je među optuženima iz maja 1413. Tada Obrad Strežević podiže tužbu protiv Ostoje Mrgića iz Ljubokova (*Hostoyam Mergich de Glubochouo*) te Dobrašina Bogišića, Vitana i Bratka Dabiživovića, ljudi Vukoslava Kobiljačića, zbog krađe kape vrijednosti tri perpera. Juna 1419. Radeta Ratković sa braćom podiže tužbu protiv Ostoje Mrgića i njegove braće i srodnika (*Hostoiam Mergich cum omnibus fratribus et consanguineis eius*) zbog napada na brata Marka i krađe novca.⁸¹

Ostojin brat Dminko Mrđić spominje se samo augusta 1419. Tada Salko Rusinović podiže tužbu protiv braće Ostoje i Dminka Mrgića (*Hostoiam et Dminchum Merghich, fratres*) zbog pljačke turskog mača i pokušaja ubojstva istim mačem na njegovom povratku iz Trebinja.⁸²

Septembra 1419. neimenovana majka Junka, Ostoje, Dminka i Rohana Mrđića, udovica Mrđe Kudelinovića, septembra 1419. obratila se Dubrovčanima zbog nesporazuma oko oružja njenog sina Ostoje koje je izazvalo probleme. Naime, Ostoja Mrđić je ostavio kod Gojka mačara sablju u zalog za mač i dvije korde. Zbog kuge Junko nije mogao doći po mač i korde, a kada je kasnije došao, Gojkova supruga je saopćila da su njegovo oružje preuzeli predstavnici vlasti ("vlastela"). Junko se obratio dubrovačkom knezu, ali mu je rečeno da dođe kasnije. Međutim, Junko je vidio da se njegovo oružje prodaje upola cijene, očito kao zalog putem javne prodaje, i da su ga kupili Živko Milović i Savko Judić. Stoga je Junko uzeo

Braianouich, Pribath Dragançich, Volchoslauo Chobiglacich, Radoslauus Branchouich, Juncho filius Mergie, Petecho Stoichouich, Sancho Illoyuich, Mildrag Palelca", Isto, 7.

⁸¹ "Testes: Sumina filius Radogne, Hostoya Mergich, Pribil Mieuchoseuich, Petcho Raduyeuich" (1. 5. 1411) DAD, Lamenta de foris, II, 51v. (15. 5. 1413) Isto, III, 70; (11. 6. 1419) Isto, IV, 8.

⁸² (24. 8. 1419) DAD, Lamenta de foris, IV, 59v.

sablju od Savka Judića. Savko Judić se kasnije revanširao i uzeo Junkovom čovjeku konja.⁸³ Očito je izbjivanje zbog kuge bilo razlog javne prodaje zaloga, a uzimanje “pravde” u svoje ruke zakompliciralo je kompletnu situaciju. Nije poznato kako je “pravda” ispravljena u ovom slučaju.

Januara 1420. Ostoja Mrđić je među većim brojem optuženih. Brajša Godojević i Radin Kranisalić podigli su tada tužbu protiv Ostoje Mrđića iz Trebinja (*Hostoyam Mergich de Tribigne*), Vlaha Mirilovića Stjepana Dabiživovića i njegovog čovjeka Radivoja Radmanića, Milata Miošića iz Popova, Branka Vraničića i Radila Pribetkovića zbog pljačke lanenih tkanina vrijednosti 120 perpera, izvršene u Trebinju, a koje su dopremljene Vučeti Radmiloviću zvanom Tarsić iz Cerinice.⁸⁴ Septembra 1420. Dubrovčani odlučuju da daruju Dobruška, Ostoju i Junka iz Trebinja,⁸⁵ tj. stričeviće Dobruška Radonjića, sina Radonje Kudelinovića i sinove Mrđe Kudelinovića Ostoju i Junka Mrđića.

U tužbi iz augusta 1422. Gojmil Novaković optužuje šestoricu nepoznatih počinitelja zbog napada, teškog ranjavanja i pljačke 36 groša i stvari izvršene u planini uz Župu dubrovačku naspram naselja Glavska. Tužbi su pridodavana imena optuženih, među kojima su zavedeni pa prekríženi Ostoja i Rohan Mrđić.⁸⁶ Januara 1424. Maroje Komenović iz Šumeta podigao je tužbu protiv Rohana Mrđića iz Trebinja iz “naselja Dobruška” zbog napada i ranjavanja izvršenog u Brgatu blizu posjeda dubrovačke vlastele Gučetići.⁸⁷ “Villa Dobruschi” je Ljubokovo, a iako je Dobruško Radonjić imao glavnu riječ u tom naselju, u njemu su bili i

⁸³ (19. 9. 1419) Љ. Стојановић, *Старе српске повеље и писма*, I/1, 564-565.

⁸⁴ (29. 1. 1420) DAD, Lamenta de foris, IV, 140.

⁸⁵ (1. 9. 1420) DAD, Consilium Minus, II, 146; (9. 9. 1420) Consilium Maius, II, 37v.

⁸⁶ (4. 8. 1422) DAD, Lamenta de foris, V, 68v. Ispod: “Die XII augusti. Dictus Goymil dixit esse vulneratores et raptores hos infrascriptos, videlicet: Pocraiac Vasigleuich, Bosichichus et Mandre fratres et filii dicti Pocraiac, Bosichicho Pocracich, [prekríženo: *Ostoia Mrgich et Rochan*] et cum aliis hominibus quorum nomina ad huc non cognoscit. Item dedisse pro sozbina yperperos X”, Isto.

⁸⁷ “supra Rochan Merghich de Tribigne de villa Dobruschi. ... cum spata percussit et vulneravit cum cicatrice et effusione sanguinis dictum accusatorem supra capite” (26. 1. 1424) DAD, Liber maleficiorum, V, 371v.

Mrđići sa svojim ljudima, što je ponekad dovodilo do miješanja njihovih ljudi u zapisima tužbi od strane napadnutih i opljačkanih Dubrovčana.

U tužbi iz marta 1425. u kojoj su za krađu novca, žita i stvari od strane Bogdana Milovčića iz Makoši optuženi Dobrašin Glavić, čovjek Junka Kudelinovića, i Božitko Dobrotić, čovjek Dobruška Kudelinovića, krađa se desila u Župi dubrovačkoj blizu Kravara. Radi se o stričevićima Dobrušku Radonjiću i Junku Mrđiću kod kojih je primjetno nastojanje zadržavanja djedovog prezimena Kudelinović. Novembra 1425. podignuta je tužba od strane Ostoje Vukovića, sluge dubrovačkog vlastelina Frederika Gundulića, protiv trojice nepoznatih počinitelaca zbog napada, ranjavanja i krađe stvari kod Poljica u mjestu zvanom Šesti Zub (tako). Naredne godine imenovani su kao krivci Stipan Radivojević i Grubiel Vekatović iz Trebinja, ljudi Junka Mrđića. Sa dubrovačkim vlastelinom Frederikom Gundulićem Mrđići će imati puno razmirica. Septembra 1426. isti tužilac, sada zabilježen kao Ostoja Vojković, podigao je tužbu protiv Mandre Pokrajčića i njegovog brata kojemu nije znao ime, ljudi Junka Mrđića, zbog toga što su ga u mjestu Šesti Dub (tako) na trebinjskom području zarobili, vezali, odveli u Ljubokovo, naselje Junka Mrđića, i tamo ga držali vezanog.⁸⁸

Junko Mrđić i njegov stričević Pribil Miokušević dobili su krajem februara 1427. dozvolu da mogu nabaviti 80 kvinga vina na dubrovačkom području.⁸⁹ Početkom jula 1427. Petar iz Luke optužio je Junka, sina Mrđe iz Trebinja, i njegovu braću zbog krađe konja sa sedlom. Augusta 1427. Simko Marojević podigao je tužbu protiv Junkovog brata Ostoje Mrđića i njegovih slugu zbog krađe dva konja, novca i stvari kod Stobice, a navodno zbog toga što je njegov

⁸⁸“supra Dobrassinum Glauich hominem Junchi Cudelinouich et Bositchum Dobrotich hominem Dobruschi Cudelinouich” (16. 3. 1425) DAD, Lamenta de foris, VI, 89; “prope Poglizam in loco dicto Sexti Sub” (26. 11. 1425) Isto, VI, 180v. Ispod: “Die XXV januarii 1426 ... arobatores fuerunt hii, videlicet, Stipan Radiuoeuich, Grubiel Vecatouich de Tribigna, homines Junchi Mergich, tercium vero arobatores dixit nondum scire”, Isto; “supra Mandrum Pocraiçich et fratrem eius cuius nomen ignorat, homines Junchi Mergich ... in loco dicto Siexti Dub in Tribigne” (17. 9. 1426) Isto, VII, 73.

⁸⁹Sa strane: “Pro Juncho Mergich et Pribil Milcusouich pro vino grazia”. “de faciendo gratiam Juncho Mergich et Pribilo Milcusouich quod ambo ipi emere possint in Stagno vel in Puncta quinguum octuaginta vini in totum et illud conducere possint per mare ad Obod et deinde illud portari in Tribigna” (25. 2. 1427) DAD, Consilium Maius, III, 153.

senior vlastelin Frederik Gundulić u Stonu oduzeo jednog njegovog konja. Ovo nije prva situacija u kojoj su Mrđići pokušavali ispraviti nepravdu. Po svemu je Ostoja dobio natrag svoga konja jer je septembra 1427. Simko izjavio da su njegovi konji vraćeni. U drugoj polovini jula naredne godine Božičko Mudričić podigao je tužbu protiv Rohana Mrđića zbog bezrazložnog napada štapom izvršenog u Župi dubrovačkoj.⁹⁰

Sva trojica braće spomenuta su kao optuženi krajem oktobra 1428. Ovaj put dubrovački vlastelin Frederik Gundulić optužuje Junka, Ostoju i Rohana Mrđića zato što su sa svojim ljudima Mandrom i Božičkom Pokrajčićem i drugima ukrali dvije kobile. Braća Pokrajčić su ljudi stričevića Dobruška Radonjića, sa kojim je posjed Mrđića bio povezan. To pokazuje i tužba protiv Jurja i Gojaka Ostojića iz decembra 1429. za krađu, koja se desila kod područja Junka Mrđića i Dobruška Radonjića. Prema pokazatelju iz kraja oktobra 1426. ljudi Dobruška Radonjića su krađu izvršili na posjedu Junka Mrđića smještenom uz područje Župe dubrovačke. Početkom juna 1429. Vukoje Milovčić, čovjek Junka Mrđića, prodaje vlastelinu Marinu Graniju vola za 10 perpera.⁹¹

Aprila 1432. Priboje Medošević iz Župe dubrovačke podigao je tužbu protiv braće Junka, Ostoje i Rohana Mrđića iz Trebinja i Petka Novakovića zbog krađe mule koja je prebjegla na granici prema njihovom posjedu i koju nisu htjeli vratiti nazad. Augusta 1438. Ostoja Ivanović iz Župe dubrovačke podigao je tužbu protiv Petka Novakovića, čovjeka Ostoje Mrđića, zbog krađe žita i ranjavanja. Oktobra 1444. Ostoja Mrđić optužen je za krađu zajedno sa rođakom Pavkom Dobruškovićem. Januara 1448. optuženi su braća Ostoja i Rohan Mrđić te Rohanov sin Ivaniš za krađu vola u Župi dubrovačkoj.⁹²

⁹⁰ “supra Junchum Merghe de Tribigna et eius fratres” (2. 7. 1427) DAD, Lamenta de foris, VII, 200; “supra Ostoyam Mergich, fratrem Junchi et famulos suos” (18. 8. 1427) Isto, 220v; “supra Rochan Merdich de Tribigne” (21. 7. 1428) Isto, VIII, 45v.

⁹¹ “supra Junchum Megich et Ostoyam et Rochanum eius fratres” (31. 10. 1428) DAD, Lamenta de foris, VIII, 107; “supra terrenum Junchi Margich et Dobruschi Radognich” (24. 12. 1429) Isto, 124v; “in terreno Junchi Merghich supra Brenum” (31. 10. 1426) Isto, VII, 95; “Vuchoe Miloucich homo Junchi Mergich” (5. 6. 1429) Diversa Cancellariae, XLV, 235.

⁹² “supra Giunchum, Ostoyam et Rochan fratres Mergich de Tribigne et Petchum Nouachouich” (7. 4. 1432) DAD, Lamenta de foris, IX, 26; “supra Petchum Nouachouigh hominem de Hostoya

Nasljednici braće Mrđić

Poznati su nasljednici Ostoje i Rohana Mrđića. Ostoju Mrđića nasljedili su Danj (1440, 1443, 1449, 1455, 1467) i Radoje Ostojić (1464, 1468, 1487). Decembra 1440. za krađu 22 koze i jarca u Župi dubrovačkoj među optuženima su Danj Ostojić i njegov stric Rohan Mrđić. Decembra 1443. podignuta je tužba protiv Danja, sina Ostoje Mrđića, i njegovog čovjeka Bratulja zbog krađe stoke (dva škopca i koze) na granici prema Dubrovniku u Župi dubrovačkoj. Jula 1449. Radosav Sredanović podigao je tužbu protiv Danja Ostojića i Ivaniša Rohanovića iz Trebinja zbog napada i krađe stvari na granici. Ivaniš Rohanović je sin Rohana Mrđića i stričević Danja Ostojića. Decembra 1449. Vlaho Latinčić optužio je Ostoju Mrđića i njegovog sina Danja zbog krađe vola i dvije krave u Župi dubrovačkoj. Augusta 1450. zlatar Ratko Grubačević optužio je Danja Ostojića iz Trebinja i Đurka Razića zbog krađe žita, a decembra iste godine Danja je optužen za krađu četiri ovna. Novembra 1455. Danj Ostojić i Ivaniš Rohanović, označeni da su iz Ljubokova, optuženi su zbog krađe dvije mule i ovce. Novembra 1464. podignuta je tužba, između ostalih, protiv Radoja Ostojića iz Trebinja, pod jurisdikcijom kneza Vladislava, zbog krađe koze. Decembra 1465. za krađu vola i žita, vlasništvo Bogdana Maljušića u Župi dubrovačkoj, a na radu, uzgoju i sjetvi kod netom umrlog Radiča Danjića, optuženi su Danj Ostojić i Ratko Lopatina. Maja 1467. u jednoj tužbi optužen je Vukosav Vidaković Starčić iz Glavske, a kao njegov jemac pojavljuje se Danj Ostojić iz Trebinja.⁹³

Mergigh” (2. 8. 1438) Isto, XII, 71v; “supra Pauchum de Dobrusco et homines dicti Pauchi de Sleueniza et Ostoiam Mergigne [tako]” (7. 10. 1444) Isto, XVIII, 109; “supra Ostoiam Mergich et Rochanum eius fratrem et Iuanis filium Rocani” (4. 1. 1448) Isto, XXI, 261.

⁹³ “supra Rochan Mergigh, Petchum Nouachouigh, Dançuol Ostoygh, Bosichum Pocraycigh, Juras Radiuoyeuigh, dicens quia per vim acceperunt sibi inter capras et irchos capita XXII supra Brenum” (1. 12. 1440) DAD, Lamenta de foris, XIV, 105v; “supra Dançuo filium de Ostoiam Mergigh et Bratugl suum hominem” (10. 12. 1443) Isto, XVII, 131v; “supra Dagna Ostoich et Iuanis Rochanouich de Tribigne” (12. 7. 1449) Isto, XXII, 124; “supra Ostoiam Mergich et Danzol eius filium, dicens quod acceperunt per vim a villanis ipsius Blasii in Breno unum bouem et duas vachas” (18. 12. 1449) Isto, 298v; “Dagnum Ostoich de Tribigne et Giuragh Razich, dicens quod sibi acceperunt unam salmam farine per vim, copellorum decem” (16. 8. 1450) Isto, XXIII, 200v;

U osmanskome popisu iz 1468. zabilježen je timar “Dabine, sina Ostojina” (Danj Ostojić) na području dijela sela Slivnica, Mirnić, Ljubokova. U spisku “starih spahija” u osmanskome popisu iz 1477. moguće je da se spominju Radoje (“Radoje sin Ostoje”) i Danj Ostojić (“Dane sin Ostoje”).⁹⁴ U ugovoru iz decembra 1487, u kojem Miliša Miladinović iz Dubrovnika prodaje Radivoju Đurđeviću iz Ljubokova kod Trebinja 57 kvinga vina po cijeni od 10 aspri po kvingu, spominje se i Radoje Ostojić iz Ljubokova.⁹⁵

Postavlja se pitanje jesu li Danjici koji se spominju na trebinjskom području nova generacija u ovoj lozi. Sa specifičnim prezimenom u kombinaciji su preminuli Radič te nešto kasnije spominjani Radič i Herak Danjić.⁹⁶

Nasljednici Rohana Mrđića su Ivaniš (1448, 1449, 1451, 1454, 1455, 1461, 1462, 1465), Radivoj (1461, 1465), Pavao (1488), Petar (1461, 1462, 1488, 1493) i Vlatko Rohanović (1462, 1493). Pored ranijih spomena sa ocem Rohanom iz januara 1448, stričevićem Danjom Ostojićem iz jula 1449. i

“supra Dagna Ostoich, dicens quod per vim super terreno Ragusii acceperunt sibi per vim pecudes quatuor” (15. 12. 1450) Isto, XXIV, 42; “contra Dagnum Ostoich de Gliubochoou in Tribigne et contra Iuanissum Rochanouich de dicto loco ac Bosiidarium Vuchoeuich et Radouanum Miloucich de superscripto loco” (9. 11. 1455) Isto, XXVIII, 282 bis; “contra Radoe Hostoych de Tribigne jurisdictionis comitis Vladissaus et contra Radognam Mladosseuich famulum Nicola Bogossaglich de Brenno” (13. 11. 1464) Isto, XXXVI, 53v. Ispod: “Die XI julii 1468 ... Radoe Hostoych de Gliubochoou derobavit in pascuis uno die unam capram”, Isto; “contra Dagnum Hostoych et Ratchum Lopatina sit dictum ambos de Tribigne” (18. 12. 1465) Isto, XXXVII, 196v; (16. 2. 1467) Isto, XXXVIII, 157. Ispod: “Die VI mai 1467 Voccossaus Vidacouich Starcich de Glauscha ... ipse fuit furatus superscriptas peccudes nouem ... Pro quo Voccossauo Dagnia Hostoych de Tribigne se constituit plegium et fideuissorem et principalem solutorem”, Isto.

⁹⁴ A. Aličić, *Sumarni popis Sandžaka Bosna iz 1468/69. godine*, 153; A. Aličić, *Poimenični popis sandžaka vilajeta Hercegovina*, 160.

⁹⁵ “Milissa Miladinouich de Ragusio perlabuch vendidit Radiuoy Giurgeuich de Tribigne de villa vocata Gliubochoou, presenti et ementi, quingua quinquaginta septem vini ipsius Milisse venditoris, quod dixit habere in Tribigne in dicta villa Gliubochoou in manibus dicti Radiuoy et in manibus Radoe Hostoich de dicto loco Gliubochoou. Et hoc pro aspris decem pro singulo quinguo” (12. 12. 1487) DAD, Diversa Notariae, LXVIII, 36v.

⁹⁶ “Radicio Dagnich de Tribigne” (18. 12. 1465) DAD, Lamenta de foris, XXXVII, 196v; “Vuchxa Dagnich de Tribigna” (5. 11. 1477) Debita Notariae, XLVI, 77; “Vuchxa Dagnich” (12. 7. 1497) Isto, LIX, 37; “Vuchxa Dagnich de Tribigne” (8. 7. 1498) Isto, 195; “Cherach Dagnich de Tribigne” (6. 3. 1496) Isto, LVIII, 175v.

novembra 1455, Ivaniš Rohanović se spominje i februara 1448. u tužbi zbog krađe ovna i ranjavanja. Juna 1449. označen da je iz Površi, Ivaniš je zajedno sa nepoznatim kompanjonom optužen za napad i krađu izvršenu nad Dabiživom Bogdanovićem iz Župe dubrovačke. Aprila 1451. među optuženima za krađu stoke, novca i stvari optuženi su i Ivaniš Rohanović i njegov brat Zubril (možda: Dobrilo), kojeg treba pridružiti nizu braće Rohanović. Jula 1454. za krađu su optuženi braća Petar i Radivoj Rohanović. Oktobra iste godine Dubrovčani su morali vratiti konje Petru Rohanoviću, čovjeku hercega Stjepana Vukčića Kosače.⁹⁷

Novembra 1454. Ivaniš Rohanović izjavljuje da oslobađa vazalnosti svoga čovjeka Vukšu Radosalića. Septembra 1455. Nadal Nalić optužio je Ivaniša Rohanovića za krađu krave. Narednog mjeseca Petar Rohanović je među optuženim za pljačku izvršenu u hercegovom naselju Čepelici. Aprila 1456. braća Ivaniš i Radivoj Rohanović optuženi su za napad i krađu dva ovna. Oktobra 1456. Petar Rohanović, označen kao hercegov čovjek iz Sopoštice, optužen je za krađu stvari Radovana Butkovića. Decembra iste godine Ljuboje Radeljić optužio je hercegovog čovjeka Ivaniša Rohanovića zbog krađe ovna. Maja 1457. braća Rohanovići, hercegov ljudi, u različitim kombinacijama prisustva braće, optuženi su za nekoliko sličnih napada i krađa stoke. Jula 1461. za krađu tovarne životinje optuženi su braća Ivaniš i Radivoj Rohanović, označeni da su iz Ljubokova. Decembra iste godine za krađu mula kod područja Pavka Dobruškovića u naselju Grebeni optužena su braća Ivaniš, Petar i Radivoj Rohanović iz Ljubokova pod jurisdikcijom hercega Stjepana Vukčića Kosače. Marta 1462. godine za krađu stoke, stvari i odjeće pastira izvršenu na graničnom području optužena su braća Ivaniš,

⁹⁷ “supra Iuanis Rochanouich et Vlatchum Vochoeuich” (6. 2. 1448), DAD, Lamenta de foris, XXI, 288; “supra Iuanis Rochanouich de Pouers, dicens quod dictus Iuanis cum uno alio quem non cognoscit, assaltauit ipsum ad stratam et sibi dederunt multas bastonatas et sibi acceperunt unam gonellam de Rassia et unum capellum et unum cosserium” (13. 6. 1449) Isto, XXII, 99v; “supra Iuanis Rochanouich, Zubrilum eius fratrem, Giurach, Radogna et Radoe Tassinouichi fratres, Radota Bositchouich, Milat eius fratrem, Radouan Miloucich, Volchaç et Voxam Radosalichi” (28. 4. 1451) Isto, XXIV, 180v; “sunra Petar et Radiuoi fradeli Rochanouichi” (8. 7. 1454) Isto, XXVII, 6; “Petar Rochanouich homo de signor cherzech” (23. 10. 1454) Isto, 130v.

Petar i Vlatko Rohanović iz naselja Ljubokovo na hercegovom posjedu.⁹⁸

Maja 1465. podignuta je tužba od strane Ivka Milotića iz Župe dubrovačke protiv Radivoja Rohanovića te Vukca Đurđa Miokuševića iz Ljubokova zbog krađe koze. Miokuševići su njihovi srodnici iz loze Miokuša Kudelinovića. Za napad i krađu izvršenu u Orahu u Žurovićima oktobra 1465. optužen je Ivaniš Rohanović od strane Radovca Miladinovića zvanog Žeženić. Maja 1467. u Dubrovniku je donesena presuda kojom Ivaniš Rohanović iz Trebinja treba da vrati jedan dukat Ivku Radohniću iz Drine. Januara 1488. u knjigama zaduženja spomenuta su braća Petar i Pavle Rohanovići iz Trebinja. Oni se zadužuju kod Vukašina Dobrovojevića na 6 perpera i sedam groša.⁹⁹ Prema posljednjoj pronađenoj informaciji o Rohanovićima početkom jula 1493. Petar Rohanović iz Trebinja iz Orahova daje Stjepanu Radetiniću iz Makoša u Župi dubrovačkoj posjed zemlje zvani Miholj

⁹⁸ “Iuanis Rochanouich de Tribigne, sponte et ex certa scientia franchauit, liberauit et relaxauit Vuxam Radossalich, hominem suum, presentem et acceptantem. Ita quod a modo dictus Vuxa sit homo liber et franchus et in nullo subiectis dicto Iuanis aut eius mandatis, possitque ipse Vuxa ire quo voluerit et seruire alteri domino vel patrono inferri possit” (20. 11. 1454) DAD, Diversa Notariae, XXXIX, 146v; “contra Iuanis Rochanouich” (9. 9. 1455) Lamenta de foris, XXVIII, 227v; “contra Coiam Ratchouich et Petar Rochanouich et Vuchossauum Miochussauich, dicens quod sibi rapuerit unam simiteriam et unum iperperum ad Cepegliza locum de chercech” (1. 10. 1455) Isto, 255v; “contra Iuanis et Radiuoi fratres Rocanouichi” (1. 4. 1456) Isto, XXIX, 126; “sopra Petar Rochanouich omo de cherzeg in Stopoustiza” (10. 10. 1456) Isto, XXXI, 34v; “sopra Iuanis Rochanouich omo de cherzech” (10. 12. 1456) Isto, 94; “lamentatur Iuanis et Radiuoi Rochanouich fratres de Tribigna” (2. 5. 1457) Isto, XXX, 163; “contra infrascriptis subditos de chercech ... Iuanis Rochanouich, Petar Rochanouich, Radiuoi et Dobrilus} fratres” (2. 5. 1457) Isto, 165v; “contra Iuanis Rochanouich et Petar Rochanouich et Radiuoi Rochanouich et contra Radouanum et Bosidar fratres Miloucich” (12. 5. 1457), Isto, 176v; “contra Iuanissum et Radiuoium fratres Rochanouich de Gliubochoou de jurisdictionis herceg” (9. 7. 1461) Isto, XXXV, 2; “contra Iuanissum, Petar et Radiuoium fratres Rochanouich de Gliubochoou jurisdictionis herceg, dicens quod omnes predicti tres fratre acceperunt violentis ipsi lamentatis super teritorio Paochi Dobruscouich in loco dicto Grebeni” (21. 12. 1461) Isto, 163v; “contra Iuanissum et Petar et Vlatchum fratres Rochanouichi de Tribigne de villa Gliubocouo jurisdictionis herceg” (18. 3. 1462) Isto, 243v bis.

⁹⁹ “contra Radiuoium Rochanouich et Vocazium Giuragi Miocusseuich de Gliubocouo de Tribigne” (4. 5. 1465) DAD, Lamenta de foris, XXXVII, 5v; “contra Iuanissum Rochanouich de Tribigne, ... in villa dicta Orach in Xurouci” (8. 10. 1465) Isto, 106v; “Iuanissum Rochanouich de Tribigne” (22. 5. 1467) Diversa Cancellariae, LXXIII, 139v; “Pethar et Pauao Rochanouichi fratres de Tribigne” (8. 1. 1488) Debita Notariae, LI, 202.

Dol na granici između Trebinja i Makoši pod trogodišnji zakup za jedan dukat.¹⁰⁰ Naselje Orahova moglo bi se povezati sa učestalije spominjanim Orahom na području Šume trebinjske.¹⁰¹

Miokuševići (Milkuševići)

Sinovi Miokuša Kudelinovića su Pribil, Đurađ, Dobrovoj, Ratko i Radelja Miokušević. Jedna informacija iz marta 1464. spominje Radivoja Miokuševića iz Površi, tada pod jurisdikcijom kneza Vladislava Kosače, i vjerovatno Radivoj pripada ovom rodbinskom miljeu.¹⁰² Ponajviše informacija je o Pribilu i Đurđu (Đurku) Miokuševiću. U spominjanoj tužbi iz početka maja 1411. zbog krađe krave koja je bila na uzgoju kod Miladina Liepnica u Ljubokovu među svjedocima stričevićima bio je i Pribio Miokušević. Maja 1413. Dobrašin Vladetić podigao je tužbu protiv više osoba, među kojima su Đurađ i Pribil Miokušević, zbog krađe dvije krave u Glavskoj. Preko deceniju kasnije, juna 1425, podignute su dvije tužbe Petka Radisalića i Bogdana Milatovića, obojice iz Župe dubrovačke, protiv braće Bratorada i Bogača Arbulića iz Bijele, ljudi Pribila Miokuševića, zbog krađe koza. Naselje Bijela pripada Površi i graniči sa dubrovačkim područjem. Oktobra 1425. Milutin Novaković iz Klobuka optužio je braću Pribila i Đurđa (Đurka) Miokuševića iz Trebinja i šestoricu njihovih slugu čija imena ne poznaje, zbog napada i ranjavanja izvršenog u naselju Ljekova. Tada je podignuta i tužba Divca Stankovića protiv Pribila Miokuševića i

¹⁰⁰ "Pethar Rochanouich de Tribigne, de Orachouo, dedit Stiepano Radetinich de Breno, de Machos, presenti et recipienti, unam possessionem ipsius Pethari positam in Tribigne ad confine Breni vocatam Michogl Dol. Ita quod ipse Stiepanus pro tribus annis proxime futuris dictam possessionem habeat, teneat, possideat, seminet et gaudeat et de ea omnem utilitatem parcipiat. Et hoc fecit dictus Pethar quia confessus fuit habuisse et recepisse a dicto Stiepano ducatum unum pro solutione affius dictorum trium annorum pro dicta possession" (1. 7. 1493) DAD, Diversa Notariae, LXXII, 174v.

¹⁰¹ Ђ. Тошић, *Требинјска област у средњем вијеку*, 20-21.

¹⁰² "contra Radioioium Miocussouich de Pouers hominem jurisdictionis comitis Vladissau, dicens quod pridie in domo eius predictus Radioiuus furatus fuit unum façoletum cum grossis quatuordecim contatis" (12. 3. 1464) DAD, Lamenta de intus, XIX, 10v.

njegove braće i ljudi iz Trebinja zbog krađe stvari.¹⁰³ Januara 1426. Novak Radulinović iz Bijeje na trebinjskom području, čovjek Pribila Miokuševića (*Nouacho Radulinouich de Bielem de Tribigna, homini Pribil Milchusouich*), sklapa ugovor o uzgoju stoke sa ljekarom Tomazinom.¹⁰⁴

Feburara 1427. Pribil Miokušević sa stričevićem Ostojom Mrđićem dobija dozvolu od Dubrovčana da mogu uvesti sa dubrovačkog područja u Trebinje 80 kvinga vina (*pro Juncho Mergich et Pribil Milcusouich pro vino grazia*).¹⁰⁵ Augusta 1427. podignuta je tužba od strane Vukoslava Radmilovića protiv Dobrašina Puljkovića iz Bijeje, čovjeka Pribila Miokuševića. Dobrašin je držao dva Vukoslavova vola na uzgoju i radu uz obavezu davanja dijela žita. Kada je Vukoslav došao po volove i zaradu, Dobrašin mu je to uskratilo i dodatno ga opljačkao. Augusta 1429. Lukša Jurmanić podigao je tužbu protiv braće Pribila i Đurđa (Đurka) Miokuševića zbog krađe koze. Septembra 1429. za krađu koze izvršenu u Bijeloj, posjedu Pavla Radosalića, optužen je Đurko (Đurađ) Miokušević. Novembra 1432. Dobroč Gregorić iz Župe dubrovačke podigao je tužbu protiv Pribila Miokuševića zbog krađe.¹⁰⁶

Marta i maja 1436. odbijeno je davanje povelje Pribilu i drugim Kudelinovićima, po svemu povezane za dubrovačko građanstvo, ili je

¹⁰³ “Testes: Sumina filius Radogne, Hostoya Mergich, Pribil Mieuchoseuich, Petcho Raduyeuich” (1. 5. 1411) DAD, Lamenta de foris, II, 51v; “supra Bogdanum et Dobrouoy Stoynichy fratres et supra Radouaç Milathouich et supra Metchum Marsich et supra Giurgia et Pribil Milcusseuich et supra Radoslauum Medoyeuich et supra Paulum Pircich et Radoye” (5. 5. 1413) Isto, III, 69; “Petchus Radissaglich de Breno ... supra Bratorad et Bogaç Arbulichi de Biela homines Pribili Milcusouich” (10. 6. 1425) Isto, VI, 119; “Bogdan Milatouich de Breno ... supra predictos Bratorad et Bogaç Arbulichi de Biela homines Pribili Milcusouich”, Isto; “supra Pribilum et Juragh fratres Miolchuseuich de Tribigna et eorum famulis sex quia nomina ignorat ... in loco dicto Liechouo” (3. 10. 1425) Isto, 158; “supra Pribium Miochasouich de Tribigne cum suis fratribus et hominibus dicti loci de Tribigne” (5. 10. 1425) Isto, 158v.

¹⁰⁴ (9. 1. 1426) DAD, Diversa Cancellariae, XLIII, 255v.

¹⁰⁵ (25. 2. 1427) DAD, Consilium Maius, III, 153.

¹⁰⁶ “supra Dobrassinum Puglcouich de Bielo, hominem Pribili Milcusouich” (4. 8. 1427) DAD, Lamenta de foris, VII, 214; “supra Pribium Miocusouich et Giuragh eius fratrem” (14. 8. 1429) Isto, VIII, 232; “supra Jurchum Miochusouich” (22. 9. 1429) Isto, 253; “supra Pribium Miochosseuich” (5. 11. 1432) Isto, IX, 149v.

u pitanju davanje slobode sklanjanja na dubrovački teritorij.¹⁰⁷ U prvoj polovini jula 1439. Dubrovčani dozvoljavaju Pribilu Miokuševiću izvoz jednog milijara crijepa sa dubrovačkog područja.¹⁰⁸ Krajem jula iste godine podignuta je tužba protiv više ljudi Radoslava Pavlovića iz Brona, zbog krađe žita na posjedu Pribila Miokuševića. Krajem januara 1442. optuženi su ljudi braće Pribila i Đurđa (Đurka) Miokuševića zbog krađe mača. Juna iste godine podignuta je tužba protiv Petka Radićevića iz Ljubokova, čovjeka Đurđa Miokuševića, zbog krađe krave.¹⁰⁹ Početkom decembra 1442. Pribio Miokušević zabilježen je kao pristav u sporazumu o krvnini koja je plaćena za Strijezoja Baljinovića.¹¹⁰ Početkom 1444. u jednoj tužbi zbog krađe tovarne životinje u Bijeloj spomenut je Dobrovoj Radilović, čovjek Pribila Miokuševića. Januara 1445. optuženi se ljudi Pribila Miokuševića zbog krađe dvije krave i ranjavanja.¹¹¹ Posljednja poznata informacija o Pribilu Miokuševiću je iz februara 1454. Tada Dubrovčani nisu htjeli da

¹⁰⁷ Sa strane: "Pro Miocussouichi de Tribigna". "de induciendo super petitione facta per Miocussouich et socios eorum de Tribigna" (24. 3. 1436) DAD, Consilium Rogatorum, VI, 42v. Sa strane: "Pro Pribio et aliis Cudelinouich". Nije prošao prijedlog: "de faciendo nouas scripturas nobilibus de Tribigna Pribio et aliis suis Chudelinouich", već je usvojeno: "de non faciendo nouas scripturas" (22. 5. 1436) Isto, 55.

¹⁰⁸ "de faciendo gratiam Pribio Miochusouich de Tribigne quod possit extrahere de Ragusio et eius districtu milliaria unum cupporum pro eius opportunitate" (13. 7. 1439) DAD, Consilium Minus, VIII, 73v.

¹⁰⁹ "supra Petchum Crecielieuigh, Vlatchum filium dicti Petchi, Radoaz patrum suprascripti Petchi, Craychum Petchouigh, Radosauus Petchouigh, omnes de Brono, homines de Radoslauus Paulouigh, dicens quod per fortiam acceperunt sibi copellos III de frumento et copellos III de ordeo. Et fuit in terreno de Pribio Miochasouigh. Item acceperunt sibi duos sachos in dicto grano" (31. 7. 1439) DAD, Lamenta de foris, XIII, 4; "supra Dobrouoi Radilouich et Dobrie eius fratrem et Branchum Nouachouich et Bosidarum eius fratrem homines Pribii Miochusouich et eius fratris Jurach" (29. 1. 1442) Isto, XV, 93; "supra Petchum Radichieuigh de Gliubocouo homo de Giurgio Miocusuign" (4. 6. 1442) Isto, 203v.

¹¹⁰ "per la sangue de Striexioie Baglenouich" (1. 12. 1442) DAD, Diversa Notariae, XXVI, 121; "приставк ПРИБИО МИОКШЕВИК", Љ. Стојановић, *Старе српске повеље и писма*, I/2, 441-442.

¹¹¹ "in Bielo" (28. 1. 1444) DAD, Lamenta de foris, XVII, 174. Ispod: "Die XXVI februarii 1444. ... emisse suprascriptum salmerium a Dobrouoi Radilouigh homine Pribii Miocuseuigh de Tribigna", Isto; "homines Pribii Miocuseuich ... videlicet, Dobrii Radilouich, Dabisii Radilouich, Stoiaich Radilouich et Mil Milatouich et Vuchota Milatouich et Radochigna Radoucich robatores" (24. 1. 1445) Isto, XIX, 6.

puste iz zatvora njegovog čovjeka.¹¹² Maja 1465. za krađu kože optuženi su Radivoj Rohanović te Vukac Đurđa Miokušević.¹¹³

Dobrovoj Miokušović spominje se u nekoliko navrata 1420–1423. Imao je sina Radiča. Marta 1420. Pribislav Prodašić i Petko Stanojević iz Rijeke dubrovačke podižu tužbu protiv Radivoja Slavomirovića i Radašina, čovjeka Dobrovoja Miokuševića (*homo Dobroy Milcusouich*), zbog pljačke dva jarca i ranjavanja pastira u brdima iznad Rijeke dubrovačke. Februara 1421. Dabiživ Latinica podiže tužbu protiv Sokana, Radosava i Pripčina Krasomirića i njihovih ljudi, braće Ozriše i Radivoja Dobrečevića, Dobrovoja Miokuševića i njegovog sina Radiča zbog pljačke stoke u šumetu.¹¹⁴ Tokom oktobra 1423. Dubrovčani su raspravljali o davanju vjere Dobrovoju Miokuševiću i na kraju je dali njemu i njegovim sinovima.¹¹⁵ Maja 1434. za krađu stoke optuženi su braća Ratko i Radelja Miokušević.¹¹⁶

Od Miokuševića poznat je nasljednik Pribila Miokuševića Vukosav Pribilović. Marta 1447. Ljubiša Petković optužio je Vukosava Pribilovića zvanog Miokušević i Dobru Radilovića zbog krađe dva ovna. Decembra 1449. Vukosav, sin Pribila Miokuševića, među optuženim je za napad i krađu šešira. Istog mjeseca Bjelajko Novaković iz Mlina optužio je Vukosava Pribilovića i njegovog rođaka Ivaniša Rohanovića zbog ozljede njegovog oca

¹¹² Nije prošao prijedlog: “de liberando de carceribus hominem Pribii Miocuseuich de Tribigne”, već je usvojeno: “de non liberando” (9. 2. 1454) DAD, Consilium Rogatorum, XIV, 18v.

¹¹³ “Radioium Rochanouich et Vocazium Giuragi Miocusseuich de Gliubocouo de Tribigne” (4. 5. 1465) DAD, Lamenta de foris, XXXVII, 5v.

¹¹⁴ (10. 3. 1420) DAD, Lamenta de foris, IV, 160; (18. 2. 1421) Isto, 288.

¹¹⁵ Sa strane: “Pro fida Dobrouoy Milchusouich”. “de dando libertatem domino Rectori et Minori consilio possendi affidare seu dare fidem Dobrouoy Milchusouich” (6. 10. 1423) DAD, Consilium Rogatorum, III, 181. Nije prošao prijedlog: “de dando libertatem domino Rectori et Minori consilio videndi et examinandi atque diffiniendi super facto Dobrouoy Milcusouich prout dictis domino Rectori et Minori consilio videbitur”, već je usvojeno: “de dando libertatem ipsis domino Rectori et Minori consilio videndi et examinandi super facto dicti Dobrouoy et id quod viderint, examinauerint et repererint portandi ad presens consilium” (19. 10. 1423) Isto, 184. Sa strane: “Pro Dobrouoy Milcusouich et filiis suis”. “de dando libertatem domino Rectori et Minori consilio recipiendi ad gratiam Dobrouoium Milcusouich cum filiis suis recipiendo ab eis fideuissionem prout dictis domino Rectori et Minori consilio videbitur” (23. 10. 1423) Isto, 185v.

¹¹⁶ “supra Radchum Miochusseuich et Radeliam eius fratrem” (3. 5. 1434) DAD, Lamenta de foris, X, 178v.

Novaka. Mikoje Lužić iz Župe dubrovačke optužio je Vukosava Pribilovića iz Ljubokova zbog krađe mule februara 1455. Vukosava Pribilovića Miokuševića aprila 1455. optužio je Ljubiša Novaković zbog krađe ovce i gunja.¹¹⁷ U nekoliko navrata Vukosav Pribilović je naveden kao Vukosav Miokušević. Vrijeme u kojem se pojavljuje prije ga legitimira kao unuka nego kao sina Mikuša Kudelinovića. Oktobra 1455. među optuženima za pljačku izvršenu u Čepelici je Vukosav Miokušević. On je, označen kao hercegov čovjek iz Bijeje, oktobra 1456. optužen za krađu dvije koze Radovana Stojsalića. Augusta 1459. za krađu koza i ranjavanja optužen je Vukosav Miokušević, čovjek hercega Stjepana Vukčića Kosače.¹¹⁸ Aprila 1465. optužen je Radibrat, čovjek Vukosava Pribilovića iz Mokrog na trebinjskom području pod jurisdikcijom kneza Vladislava, zbog ranjavanja Radosava Ivkovića. Februara 1469. označeni kao gospodari naselja Bijela, Bogeta Đurđević i Vukosav Pribilović podigli su tužbu protiv nepoznatih osoba koje su devastirale čitavo naselje. Marta 1471. Vukosav Pribilović i Rajan Dobrašinović iz Bijeje, pod jurisdikcijom hercega Vlatka, optuženi su za krađu dva vola.¹¹⁹

Januara 1465. Dubrovčani odobravaju izvjesnom Bogeti Miokuševiću iz Trebinja da izveze vino sa njihovog područja.¹²⁰ Vrijeme u kojem se javlja

¹¹⁷ "supra Vuchosauum Pribilouich dictum Michoseuich [tako] et Dobroi Radilouich" (25. 3. 1447) DAD, Lamenta de foris, XXI, 34; "supra Vocossauum filium Pribii Miochosouich, Raiam Dobrassinouich et Ruscum Petchum Nouachouich, Radouan Nouacouich, Radiuoi Nouachouich" (9. 12. 1449) Isto, XXII, 291; "supra Vucossauum Pribilouich et Iuanus Rochanouich" (23. 12. 1449) Isto, 302; "supra Vuchossauum Pribilouich de Gliubochouo" (9. 2. 1455) Isto, XXVIII, 28v; "contra Vuchossauum Pribilouich dito Miochusiuch" (26. 4. 1455) Isto, 99.

¹¹⁸ "contra Coiam Ratchouich et Petar Rochanouich et Vuchossauum Miochussauich" (1. 10. 1455) DAD, Lamenta de foris, XXVIII, 255v; "sopra Vochosau Pribilouich de Bila ome de cherezg" (13. 10. 1456) Isto, XXXI, 38; "contra Vuchossauum Miocussouich hominem de chercech" (20. 8. 1459) Isto, XXXIII, 66.

¹¹⁹ "contra Radibratum [prazan prostor] hominem Vocossau Pribillouich de Mocro de Tribigne jurisdictionis comitis Vladissau" (24. 4. 1465) DAD, Lamenta de foris, XXXVI, 260; "Bogeta Giurgeuich et Vocossau Pribilouich} de Biele patroni dicte vile Biele" (4. 2. 1469) Isto, XLI, 90; "contra Vocossauum Pribilouich et Rayanum Dobrassinouich de Biele jurisdictionis herceg" (17. 3. 1471) Isto, XLII, 286v.

¹²⁰ "de faciendo gratiam Bogete Miochussouich de Tribigne quod de Stagno et Ponta ... possit per mare conducere ad Molins quigna centum vini et illa postmodum per terram transferre in Tribigne" (9. 1. 1465) DAD, Consilium Maius, XII, 201.

prije aludira na jednog od unuka, a ne sinova Mikuša Kudelinovića. Radi se o Bogeti Đurđeviću, spomenutom 1469. sa Vukosavom Pribilovićem. On je Bogeta Đurđević, sin Đurđa Miokuševića i stričević Vukosava Pribilovića. U osmanskome popisu iz 1468. zabilježeni su timari Vukosava, sina Pribilova (Vukosava Pribilovića), na području sela Ljubokova (Ljubihova, Ljubova), a i timar “Bogite sina Đordijeva” u istom selu i, ključno za raspoznavanje Bogete Đurđevića Miokuševića, “dio sela Bijela”.¹²¹ Pored Vukca i Bogete, treći sin Đurđa (Đurka) Miokuševića je Radivoj Đurđević iz Ljubokova kod Trebinja, spomenut decembra 1487. kada mu Miliša Miladinović iz Dubrovnika prodaje 57 kvinga vina po cijeni od 10 aspri po kvingu.¹²² Po svemu, tu su još dvojica braće, Vukosav i Radoje Đurđević. Naime, augusta 1470. krčmar Radohna Ratković podigao je tužbu protiv braće Radosava, Vukca, Radoja i Radivoja Đurđevića iz Ljubokova zbog toga što im je, kada su bili u Italiji, u Apuliji, u Venosi, dao jednu svoju balistu da je prevezu do Tranija, a braća su je otuđila.¹²³

Šira je lepeza informacija o ljudima Miokuševića, naročito najvažnijeg člana ovog zasebnog roda Pribila Miokuševića. Ponekad svi njihovi vazali nisu imenom nabrajani kao u tužbi Živka Radosalića iz Župe dubrovačke, koji je za krađu krave sumnjajući generalizirao da se radi o Pribilovim ljudima.¹²⁴ Međutim, mnogo češće situacije su sa preciznim imenovanjem, a brojnost optužbi i učešća Pribilovih ljudi je tolika da je otežano na malom prostoru prezentirati sve pojedince i šire familije. Po uzoru na vlastelu, dodatno je usložnjavanje u prepoznavanju i raznoliko identificiranje istih osoba kao odraza pokušaja zadržavanja pojedinih prezimena u više

¹²¹ A. Aličić, *Sumarni popis Sandžaka Bosna iz 1468/69. godine*, 153.

¹²² “Radiuoy Giurgeuich de Tribigne de villa vocata Gliubochoou” (12. 12. 1487) DAD, Diversa Notariae, LXVIII, 36v.

¹²³ “Radochna Ratcouich tabernarius coram dominis iudicibus de criminali quorum caput fuit ser Damianus de Gondola lamentum fecit contra Radossauum Giurgeuich, Vochaz, Radoe et Radiuoi fratres de Gliubocouo, dicens quod cum sit quod ipse Radochna in partibus Apulie in ciuitate Venose dedisset unum suum balestrum eis predictis fratribus ut eum balestrum portarunt in ciuitate Trani prenominati fratres dictum balestrum in se retinuerunt eumque ipsi querelanti nunius restituere voluerunt” (18. 8. 1470) DAD, Lamenta de foris, XLII, 67.

¹²⁴ “supra homines Pribio Miochosouigh” (27. 10. 1440) DAD, Lamenta de foris, XIV, 83v.

generacija. Otuda skrećemo pažnju na mogućnost njihovih zasebnih obrada s obzirom na to da su na ovom mjestu uzimani većinom pokazatelji sa direktnim spomenom vazala i njihovih seniora. Ističu se prezimena Novakovića, Vekatovića (Mekatovića), Žanjevića, Milatovića, Radilovića i drugih koje smo ovdje djelimično grupisali jer su neka od njih i ranije spominjana uz prethodnike Miokuševića.

Septembra 1436. spomenuti su kao ljudi Pribila Miokuševića izvjesni Novak, njegov sin Branko, te Radovac u optužbi Živka Budisalića zbog krađe škopca u Bijeloj. Decembra iste godine Ljudi Pribila Miokuševića Branko Novaković, Radil i Radovan Vekatović te Dobrovoj Starčić optuženi su za krađu četiri koze, maltretiranje i vezivanje pastira. Maja 1440. za krađu koze optužen je Novak Žanjević, Radilo i Radien Vekatović iz Bijele, ljudi Pribila Miokuševića. Maja 1442. spomenuti su kao Pribilovi ljudi Radil Pribetković i njegovi sinovi u vezi s jednim volom. Oktobra 1444. za krađu škopaca u Bijeloj optuženi su Pribio Miokušević i njegovi ljudi Radič Vekatović, Radovan Novaković, Radašin, Dobrašin Puljković te Radil Pribetković. Maja 1449. Rajan Dobrašinović, Pribilov čovjek iz Bijele, optužen je za napad na Tunka Petkovića iz Župe dubrovačke. Septembra i oktobra 1450. u dvije tužbe okrivljen je Pribilov čovjek Rusko Dobrovojević.¹²⁵

Kao ljudi Pribila Miokuševića ističu se Milatovići i Radilovići. Februara 1442. među optuženima za krađu vola i robe u vrijednosti 30 perpera je i Milj Milatović. Za krađu prijavljenu decembra 1444. marta naredne

¹²⁵“supra Nouach hominem Pribii Miochusouich et eius filium Branchum, Radouaz hominem dicti Pribii” (12. 9. 1436) DAD, Lamenta de foris, XI, 193v; “supra homines Pribii Miochosseuich, videlicet, Branchum Nouachouich et Radillum Vechatouich et Dobrouoi Starcich et Radouanum Vechatouich” (17. 12. 1436) Isto, 276; “supra Nouach Zagneuich de supra Bielo hominem de Pribio Miochosouigh, ... supra Radillo et Radien Vechatouigh de Bielo homines dicti Pribio” (8. 5. 1440) Isto, XIII, 213v; “supra Radillum Pribetcouigh et supra eius filios homines Pribii Miocouough” (15. 5. 1442) Isto, XV, 186; “supra Pribium Miocououich, Radiç Vechatouich, Radouanum Nouacouich hominem dicti Pribii et Radassinum hominem dicti Pribii et Dobrasinum Pulcouich hominem dicti Pribii, Radillum Pribetchouich” (16. 10. 1444) Isto, XVIII, 116v; “supra Raianum Dobrasinouich hominem Pribi Miocououich de Biela” (31. 5. 1449) Isto, XXII, 91v; “Ruschum Dobroueouich hominem Pribigli Miochussouich” (10. 9. 1450) Isto, XXIII, 223; “supra Ruschum hominem Pribii Miochusouich” (28. 12. 1450) Isto, XXIV, 56v.

godine među optuženima za krađu stoke u Brgatu i ozljede majke Đurka Dobrijevića bili su Radosav i Milj Milatović. Januara 1445. među optuženima za krađu krava i ranjavanje su braća Milj i Vukota Milatović, ljudi Pribila Miokuševića. Milj Milatović je među optuženima i septembra 1447. zbog krađe ovaca u Jasenu i februara 1448. zbog krađe stoke i ranjavanja.¹²⁶

Ljudi Pribila Miokuševića iz Glavske su Radil Vekatović (Mekatović) i njegovi sinovi Dobro, Dobrovoj, Dabiživ, Stojak, Mladien i Bogdan Radilović.¹²⁷ Juna 1440. za napad na Mikoča Miloševića iz Župe dubrovačke optuženi su braća Dobro i Dobrovoj Radilović te Radiša Radosalić iz Bijeje, ljudi Pribila Miokuševića. Novembra iste godine za krađu je optužen Dobro, a u decembru Dobrovoj Radilović i Ivan Dobrašinić. Oktobra 1441. Dobro Radilović i Dobrašin Puljković su među svjedocima u jednoj tužbi. Novembra 1441. Dobrovoj Radilović je optužen za krađu koze, a braća Dobrovoj i Dobro Radilović te Radivoj Vekatović optuženi su za krađu krave. Januara 1442. u krađi mača učestvuju, između ostalih, braća Dobrovoj i Dobro Radilović, ljudi Pribila Miokuševića. Augusta 1443. zbog krađe koze u Bijeloj Božičko Banić optužio je Radivoja Radilovića. Oktobra i novembra 1443. među optuženima za napad, krađu novca i stvari izvršenu u Toriću su braća Dobro i Dobrovoj Radilović. Iz oktobra 1443. je i krađa koja je tek februara 1445. rezultirala imenima kradljivaca, među kojima su braća Dobrovoj, Dobro, Dabiživ i Mladien Radilović. Decembra 1443. Novak Radosalić optužuje, između ostalih, i Dobrovoja Radilovića iz Glavske za krađu dva magarca koja je izvršena u Glavskoj.¹²⁸

¹²⁶ "Migl Milatouich" (10. 2. 1444) DAD, Lamenta de foris, XVII, 191v; "Radossauus Milatouich, Mil Milatouich" (23. 3. 1445) Isto, XVIII, 156v; "homines Pribii Miocuseuich per ... et Mil Milatouich et Vuchota Milatouich" (24. 1. 1445) Isto, XIX, 6; "Mil Milatouich" (11. 9. 1447) Isto, XXI, 171v; "Mil Milatouich" (11. 2. 1448) Isto, 291.

¹²⁷ O smještaju naselja Glavska u: Ђ. Тошић, *Требињска област у средњем вијеку*, 30-31.

¹²⁸ "supra Dobrio et Dobroui fratres Radillouich et Radissam Radosalich de Bielo homines Pribei Miocousouich" (19. 6. 1440) DAD, Lamenta de foris, XIII, 252; "supra Dobrie Radilouigh hominem Pribili Miochosaligh" (13. 11. 1440) Isto, XIV, 96v; "supra Iuanum Dobrasinouigh, Dobrouoy Radilouigh homines Pribio Miochousouigh de Biella" (18. 12. 1440) Isto, 120v; "Dobrius Radilouich homo Pribi Miocousouich, Dobrasinus Pulchouich homo ut supra" (8. 10. 1441) Isto, XV, 38; "supra Dobroui Radilouich" (12. 11. 1441) Isto, 52v; "supra Dobrie Radilouigh et Dobroui eius

Dobrovoj Radilović je spomenut među optuženima januara 1444. zbog krađe krave u Žrnovnici. Za prijavljenu krađu tovarne životinje u Bijeloj januara 1444. spomenuto je narednog mjeseca da je kupljena od Dobrovoja Radilovića, čovjeka Pribila Miokuševića. U februaru 1444. među kradljivcima pet perpera zavedeni su braća Dobrovoj i Stojak Radilović iz Bijeje. Novembra 1444. braća Dabiživ i Dobrovoj Radilović optuženi su zbog ranjavanja Božitka Mudričića iz Župe dubrovačke, dok su u drugoj tužbi braća Dobro, Dobrovoj, Dabiživ i Stojak Radilović iz Bijeje okrivljeni za krađu četiri ovna. Januara 1445. među optuženima za krađu dvije krave i ranjavanje su braća Dobro, Dabiživ i Stojak Radilović, ljudi Pribila Miokuševića. Marta iste godine Vukosav Draganović optužio je Dobrovoja Radilovića, čovjeka Pribila Miokuševića, za krađu žita i stvari od njegovog sluge dok je išao u mlin. Septembra iste godine za krađu četiri koze u Župi dubrovačkoj okrivljeni su braća Dobro i Stojak Radilović. Novembra iste godine braća Dobrovoj i Dobre Radilović optuženi su za krađu dvije koze u Župi dubrovačkoj. Marta 1447. Pribil Miokušević je u ime svoga čovjeka Dobrovoja Radilovića podigao tužbu za ranjavanje protiv Radiča Bogunovića iz Župe dubrovačke. Radil Vekatović i njegovi sinovi Dobro, Dobrovoj, Bogdan i Stojak, ljudi Pribila Miokuševića, među optuženima su 1448. za krađu četiri krave, dva magarca, 12 koza i za premlaćivanje pastira.¹²⁹

fratrem et Radiuoi Vecatouigh" (26. 11. 1441) Isto, 67; "Dobrouoi Radilouich et Dobrie eius fratrem et Branchum Nouachouich et Bosidarum eius fratrem homines Pribii Miochusauch et eius fratris Jurach" (29. 1. 1442) Isto, 93; "supra Radiuoi de Radillo Mecatouigh" (5. 8. 1443) Isto, XVI, 279; "Dobrie et Dobrouoi Radilouichi" (22. 10. 1443) Isto, XVII, 77; "supra Dobrie et Dobrouoi fratres Radilouichi de Bielo" (1. 11. 1443) Isto, 86v; "Dobrouoi Radillouich, Dobrie, Dabisii et Mladien eius fratres" (23. 2. 1445) Isto, 82; "Dobrouoi Radilouigh de Glafasca, ... per furtum arripuerunt sibi duos asinos in dicto loco de Glausca" (21. 12. 1443) Isto, XVII, 142v.

¹²⁹"Dobrouoi Radilouich" (12. 1. 1444) DAD, Lamenta de foris, XVII, 108v; "acceptis unus salmerius in Bielo" (28. 1. 1444) Isto, 174. Ispod: "Die XXVI februarii 1444. ... emisse suprascriptum salmerium a Dobrouoi Radilouigh homine Pribii Miocuseuigh de Tribigna", Isto; "supra Çuietchum et Radouaç Vecatouich de Biella et Dobrouoi et Stoiach Radilouich de Biella" (24. 2. 1444) Isto, 213v; "supra Dabisium Radilouich et Dobrouoi fratrem dicti Dabisiui" (8. 11. 1444) Isto, XVIII, 134v; "supra Dobrie et Dobrouoi, Dabisium et Stoiach Radilouichi fratres de Biello" (29. 11. 1444) Isto, 152v; "homines Pribii Miocuseuich per vim acceperunt sibi duas vachas et dispoliauerunt eius filium et eum verberauerunt et fecerunt sibi duo vulnera supra caput, videlicet, Dobbrii Radilouich, Dabisii Radilouich, Stoiach Radilouich et Mil Milatouich et Vuchota Milatouich et Radochigna

Rjeđe su informacije koje spominju ljude Đurđa (Đurka) Miokuševića. Uz ranije spominjane pridodajemo još neke. Decembra 1443. podignuta je tužba zbog krađe tri ovna u Župi dubrovačkoj, a novembra naredne godine imenovani su kao krivci ljudi Pribila i Đurđa (Đurka) Miokuševića: braća Dobrovoj, Dabiživ i Stojak Vekatović te braća Radovan, Radivoj i Petko Novaković. Prepoznatljivo je da su navedeni Vekatovići zapravo braća Radilovići.¹³⁰ Veći broj indirektnih informacija o Radilovićima može poslužiti za njihovu zasebnu obradu.¹³¹ Dok su Radilovići vezani uz Pavka, izgleda da su neki od Novakovića bili ljudi Đurđa (Đurka) Miokuševića. Tunko Radosalić iz Mlina podigao je tužbu zbog krađe više stvari aprila 1446. Jula iste godine kao krivce je imenovao braću Radivoja i Radovana Novakovića, ljude Đurđa (Đurka) Miokuševića. U optužbi zbog ukradene krave iz početka 1456. Radivoj Novaković iz Bijeje označen je kao Đurđev (Đurkov) čovjek. Aprila 1456. za krađu koze i škopca optužen je Đurđev (Đurkov) čovjek Petko Novaković. Početkom 1457. zbog krađe šest ovnova među optuženim ljudima Pribila Miokuševića spomenut je i Petko Žanjević, čovjek Đurđa (Đurka) Miokuševića.¹³² Također, za Žanjeviće i

Radoucich robatores” (24. 1. 1445) Isto, XIX, 6; “Dobrouoi Radillouich hominem Pribii Mioc-hosalich [tako]” (3. 3. 1445) Isto, 30; “supra Dobrii et Stoiach, homines Pribii Micusouich [tako]” (26. 9. 1445) Isto, 228v; “supra Dobrouoi et Dobrie Radilouich” (21. 11. 1445) Isto, 278; “Pribius Miocousouich nomine Dobrouoi Radilouich eius hominis” (1. 3. 1447) Isto, XXI, 25v; “supra Radilum Vechatouich et eius filios homines Pribii Miocouseuich” (11. 2. 1448) Isto, 291.

¹³⁰ “Dobrouoi Vecatouich de Biella et Dabisiuum fratrem dicti Dobrouoi et Stoiach fratrem dictorum Dobrouoi et Dabisiui, Radouanum Nouacouich et Radiuoi Nouacouich et Petchum Nouacouich fratres homines Pribii Miocousouich et Giurach Miocouich [tako] accepisse suprascripta bestiamina” (6. 11. 1444) DAD, Lamenta de foris, XVII, 145v.

¹³¹ “Dobrouoi Radilouich et Dabisiui eius fratrem Vecatouichi” (24. 2. 1445) DAD, Lamenta de foris, XVIII, 157v; “Dobrouoi Radilouich et Dabisiuum fratrem dicti Dobrouoi et Stoiach etiam fratrem dicti Dobrouoi” (28. 12. 1444) Isto, 166v; “Dobrouoi Radilouich” (17. 1. 1445) Isto, XIX, 1v; “Dobrouoi Radillouich” (28. 2. 1445) Isto, 29; “Dobrouoi Radilouich” (12. 8. 1449) Isto, XXII, 161. Očito Radilovići: “Dabixium, Dobrouoi, Dobre et Stoiach Dobrilouichi” (23. 7. 1453) Isto, XXV, 38v.

¹³² (23. 4. 1446) DAD, Lamenta de foris, XX, 99. Ispod: “Die XVI julii 1446. ... Radiuoi Nouachouich et Radouanus, frater dicti Radiuoi homines Giuragh Miocussouich fecerunt suprascriptum furtum et damnum ... Giuragh Miocussouich patrono dictorum Radiuoi et Radouani Nouachouichi fratres”, Isto. “Radiuoi Nouachouich de Biela, homo Juragii Miocoseuich” (22. 2. 1456) Isto,

Novakoviće ne izostaju indirektne informacije koje mogu da upotpune zasebne pristupe ovim porodicama.¹³³

Zaključak

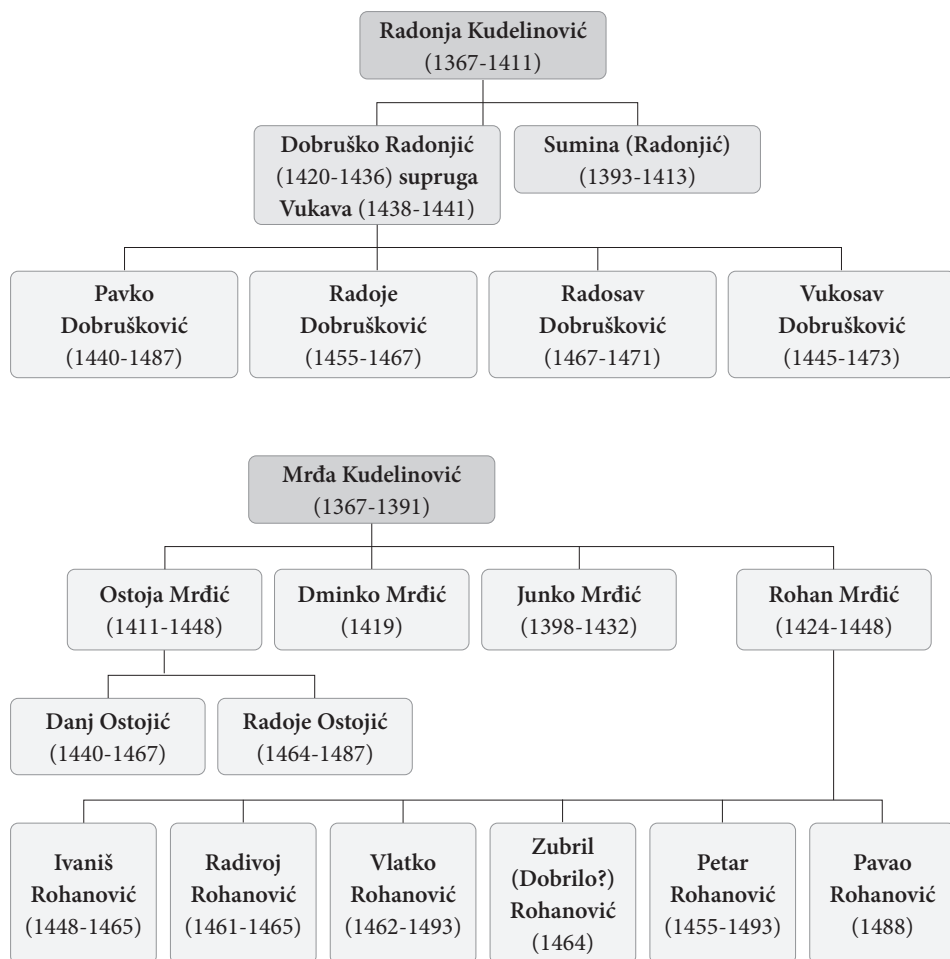
Trebinjska vlastela Kudelinovići predstavlja ogranak starije loze Ljubibratića. U drugoj polovini XIV i u XV stoljeću poznati su u tri generacije. Polazište roda je od izvjesnog Kudelina, čiji su sinovi Radonja, Mrđa i Miokuš Kudelinović rodonačelnici budućih velikih ogranaka porodičnih loza Radonjića, Mrđića i Miokuševića. Radonjiće nasljeđuju Dobruškovići, Mrđiće Ostojići i Rohanovići, a Miokuševiće Pribilovići, Đurđevići i Dobrovojevići. Istaknutu poziciju među Kudelinovićima imao je Radonja Kudelinović (1367–1411) i njegovi nasljednici, sin Dobruško Radonjić (1420–1436) i unuk Pavko Dobrušković (1449–1487). U lozi Miokuša Kudelinovića značajno mjesto imao je Pribio Miokušević (1411–1454). Pored starog imena polazišnog roda Ljubibratić, kroz tri generacije pokušavala su se učvrstiti i nova prezimena Kudelinović, Dobrušković i Miokušević pa je djelimično otežano prepoznavanje pojedinih porodica. Kudelinovići i njihove nasljedne loze smješteni su u trebinjskoj Površi u naseljima Ljubokovo (Ljubovo), Slivnica, Grebeni, Bijela, Ljekovi, Orahova i Glavska, zatim u naseljima Čičeva i Bugovina u području Trebinjsko polje i naselju Orah(ova) u Šumi trebinjskoj. Takvim razmještajem kontrolirali su područje trebinjske Površi na granici uz Župu dubrovačku na dubrovačkom području. Ta pozicija predstavlja i glavni put koji je išao iz Dubrovnika prema istočnoj Bosni i Nikšiću, što su predstavnici svih generacija koristili za česta zaustavljanja, maltretiranja i pljačkanja trgovaca. Iako su polazna zanimanja stanovnika ovog područja zemljoradnja i stočarstvo, te iako su

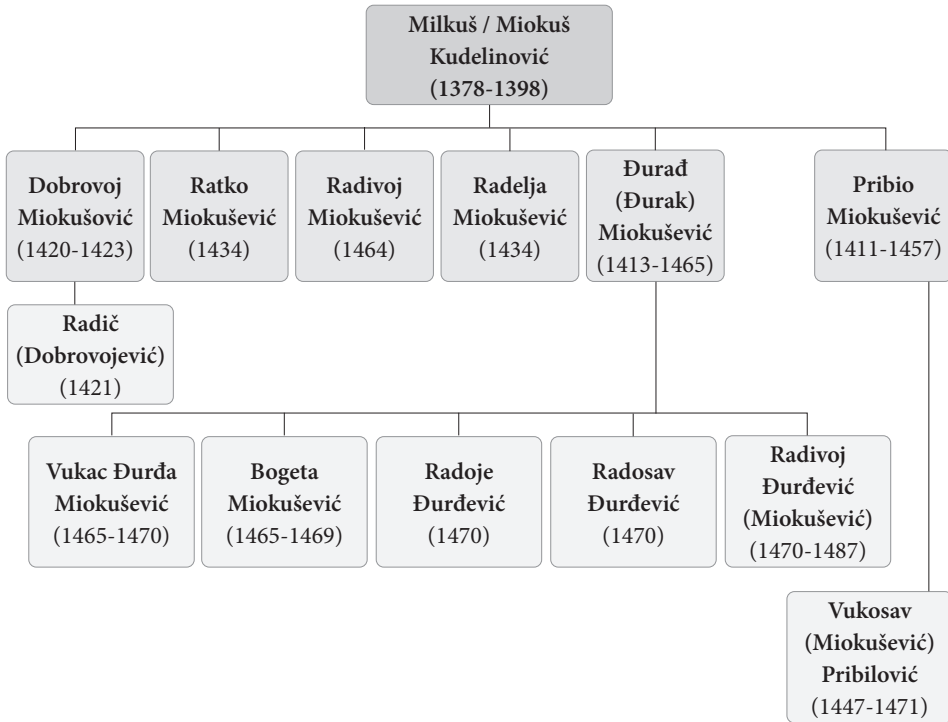
XXIX, 43v; “contra Petchum Nouachouich hominem Juragii Miochuseuich” (19. 4. 1456) Isto, 159v; “contra Petchum Xagneuich hominem Jurachi Miocuseuich et Marcum filium Ianize, Rarianum Dobrasinouich et Zuietchum Vechatouich homines Pribilli Miochusseuich” (21. 1. 1457) Isto, XXX, 35.

¹³³ “contra Radiuoi Xagneuich et contra Radiz Ruschouich et Petcho Nouachouich, Radiuoi Nouachouich, dicens quod per vim sibi rapuit VI pecudes. Et hoc fuit in graniza de chercech in Xopostiza” (3. 9. 1457) DAD, Lamenta de foris, XXX, 218.

održavane stoljetne razmjene roba i dobara na lokalnoj razini, predstavnici vlastele Kudelinovića, zajedno sa rođacima Bogdančićima, drumskim su razbojništvom ostavili najupečatljiviji trag kod Dubrovčana, tako da je traženo njihovo izmještanje iz susjedstva. Kudelinovići su bili vazali vlastelinskog roda Pavlovići, a kasnije roda Kosača. Pod osmanskom vlašću nalazimo ih među “starim spahijama” koji su prihvatili nove seniore i zadržali određene privilegije.

KUDELINOVIĆI

IZVORI I LITERATURA

Arhivski izvori

Državni arhiv u Dubrovniku (DAD), Dubrovnik:

Reformationes,

Consilium Rogatorum,

Consilium Minus,

Consilium Maius,

Debita Notariae,

Diversa Cancellariae,

Diversa Notariae,
Intentiones Cancellariae,
Lamenta de foris,
Lamenta de intus,
Lettere di Levante,
Liber dotium,
Liber maleficiorum.

Objavljeni izvori

- Aličić, Ahmed, *Poimenični popis sandžaka vilajeta Hercegovina*, Sarajevo: Orijentalni institut, 1985.
- Aličić, Ahmed, *Sumarni popis Sandžaka Bosna iz 1468/69. godine*, Mostar: Islamski kulturni centar, 2008.
- Dinić, Mihailo, *Iz Dubrovačkog arhiva*, III, Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, 1967.
- Kurtović, Esad, *Izvori za historiju srednjovjekovne Bosne I/1–2 (Ispisi iz knjiga zaduženja Državnog arhiva u Dubrovniku 1365–1521)*, Građa XXXI/2, Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, 2017.
- Kurtović, Esad, *Arhivska građa za historiju srednjovjekovne Bosne (Ispisi iz knjiga kancelarije Državnog arhiva u Dubrovniku 1341–1526)*, 1–3, Sarajevo: Institut za historiju – JU Historijski arhiv Sarajevo, 2019.
- Kurtović, Esad, *Ispisi građe za historiju srednjovjekovne Bosne (Lamenta de foris – Tužbe kaznenih djela učinjenih izvan grada, Svezak IV, 1419–1422, Državni arhiv Dubrovnik)*, Sarajevo: Vlastito izdanje, 2020.
- Lonza, Nella, *Odluke dubrovačkih vijeća 1395–1397*, Zagreb – Dubrovnik: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne znanosti, 2011.
- Nedeljković, Branislav, “Mešovita porota. Dubrovačka dokumenta XIV i XV veka o pograničnoj poroti”, u: *Miscellanea*, Beograd: Istorijski institut, 1978, god. XVII, br. 6, 6-120.

- Smiljanić, Arandžel, “Povelja kneza Pavla Radenovića Dubrovčanima (1397, mart 25, Ljuta u Konavlima)”, u: *Građa o prošlosti Bosne*, Banja Luka: Akademija nauka i umjetnosti Republike Srpske, 2008, br. 1, 99-101.
- Smiljanić, Arandžel, “Dubrovačko pismo županu Radosavu i Ljubiši (1398, maj 17)”, u: *Građa o prošlosti Bosne*, Banja Luka: Akademija nauka i umjetnosti Republike Srpske, 2015, br. 8, 9-14.
- Stojanović, Ljubomir, *Stare srpske povelje i pisma, I/1*, Beograd: Srpska kraljevska akademija, 1929.
- Stojanović, Ljubomir, *Stare srpske povelje i pisma, I/2*, Beograd – S. Karlovci: Srpska kraljevska akademija, 1934.
- Monumenta Ragusina, Libri reformationum, IV (1364–1396)*, Zagrabiae: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1896.
- Tadić, Jorjo, *Pisma i uputstva Dubrovačke republike*, Beograd: Srpska kraljevska akademija, 1935.

Literatura

Knjige

- Ćirković, Sima, *Herceg Stefan Vukčić – Kosača i njegovo doba*, Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, 1964.
- Dinić, Mihailo, *Humsko-trebinjska vlastela*, Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, 1967.
- Tošić, Đuro, *Trebinjska oblast u srednjem vijeku*, Beograd: Istorijski institut, 1998.

Članci

- Pujić, Savo, T., “Analiza trebinjske toponimije registrovane u turskim popisima u XV i XVI vijeku”, u: *Tribunia*, Trebinje: Muzej Hercegovine Trebinje, 2014, br. 13, 121-163.

I SIGNORI DI TREBINJE KUDELINOVIĆ

Riassunto

I signori di Trebinje Kudelinović rappresentano un ramo della stirpe più vecchia dei Ljubibratić. Nella seconda metà del Trecento e nel Quattrocento sono conosciute tre generazioni. L'origine del casato proviene da un certo Kudelin i cui figli Radonja, Mrđa e Miokuš Kudelinović sono progenitori dei futuri rami delle future stirpi famigliari dei Radonjić, Mrđić e Miokušević. I Radonjić sono ereditati dai Dobrušković, i Mrđić dagli Ostojić e dai Rohanovići, mentre i Miokušević sono ereditati dai Pribilović, dai Đurđević e dai Dobrovojević. Una posizione di rilievo fra i Kudelinović era occupata da Radonja Kudelinović (1367–1411) e dai suoi eredi, dal figlio Dobruško Radonjić (1420–1436) e dal nipote Pavko Dobrušković (1449–1487). Nella stirpe di Miokuš Kudelinović un posto di significato era occupato da Pribio Miokušević (1411–1454). Accanto al vecchio nome del casato di origine dei Ljubibratić, attraverso tre generazioni anche nuovi cognomi cercarono di stabilirsi – Kudelinović, Dobrušković i Miokušević – e perciò il riconoscimento delle famiglie particolari è in parte reso più difficile. I Kudelinović e le stirpi discendenti sono collocati a Površ di Trebinje nei paesi di Ljubokovo (Ljubovo), di Slivnica, di Grebeni, di Bijela, di Ljekovi, di Orahova e di Glavsko, poi nei paesi di Čičeva e di Bugovina nell'area di Trebinjsko polje e nel paese di Orah(ova) a Šuma trebinjska. Con queste posizioni controllavano l'area di Površ di Trebinje al confine con Breno nell'area di Ragusa. Questa posizione rappresenta anche la strada principale che portava da Ragusa alla Bosnia orientale e a Nikšić il che era utilizzato dai rappresentanti di tutte le generazioni per fermare e maltrattare spesso i mercanti e per rubare da loro. Anche se i mestieri originali degli abitanti di quest'area sono l'agricoltura e l'alleviamento, e anche se erano mantenuti secolari scambi della merce e dei beni al livello locale, i rappresentanti dei signori Kudelinović, insieme ai cugini Bogdančić, lasciarono l'impronta

più forte dai Ragusei con il brigantaggio di strada, cosicché era richiesto che si traslocassero dalle vicinanze. I Kudelinović erano vassali del casato signorile Pavlović e poi del casato Kosača. Sotto l'amministrazione ottomana li troviamo fra gli "spahi vecchi" che accettarono i nuovi senior e che conservarono certi privilegi.

TREBINJE NOBLES KUDELINOVIĆS

Summary

The noble family Kudelinović represents a branch of the older lineage of Ljubibratić. In the second half of the 14th and the 15th century they were known in three generations. The starting point of the kindred comes from a certain Kudelin whose sons Radonja, Mrđa, and Miokuš Kudelinović were the ancestors of the future large branches of the Radonjić, Mrđić and Miokušević family lineages. The Radonjić family was inherited by the Dobrušković family, the Mrđić family by the Ostojić and Rohanović families, and the Miokušević family by the Pribilović, Đurđević, and Dobrovojević families. Radonja Kudelinović (1367–1411) and his heirs, son Dobruško Radonjić (1420–1436) and grandson Pavko Dobrušković (1449–1487) had a prominent position among the Kudelinovića. Pribio Miokušević (1411–1454) had a significant place in the lineage of Miokuš Kudelinović. In addition to the old name of the starting line of Ljubibratić, the new surnames Kudelinović, Dobrušković and Miokušević tried to strengthen themselves through three generations, so it was partly difficult to identify certain families. Kudelinovića and their hereditary lineages are located in the area of Trebinje in the settlements of Ljubokovo (Ljubovo), Slivnica, Grebeni, Bijela, Ljekovi, Orahova and Glavska, then in the settlements of Čičeva and Bugovina in the area of Trebinje field and the settlement of Orah(ova) in the Trebinje forest. Therefore, they controlled the area of Trebinje's Površ on the border with the Župa Dubrovačka in the Dubrovnik area. This position is also the main road that went from Dubrovnik to eastern Bosnia and Nikšić and which members of all generations of Kudelinović used for frequent attacks and robbery of traders. Although the main occupations of the inhabitants of this area were agriculture and animal husbandry, members of the Kudelinović nobility, together with their relatives Bogdančićs, left the most impressive trace

of highway robbery among the people of Dubrovnik who sought their relocation from the neighborhood. The Kudelinovići were vassals of the Pavlović noble family and later of the Kosača family. Under the Ottoman rule, we find them among the “old Sipahis” who accepted new seniors and retained certain privileges.